

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет
Кафедра природничо-математичних дисциплін та логопедії

**Створення екологічного простору закладу дошкільної освіти на засадах
сталого розвитку**
**The Basic Aspects of Creating Health Serving Environment at Preschool
Educational Establishment**

кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконавець: Валерія ТАРНАВСЬКА
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Керівник: к.п.н. доц. Наталія БОРИСЕНКО
Рецензент: к.п.н. доц. Ірина ЦЮПАК

3MICT

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 Теоретико-методичні засади створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку.....	1
1.1 Аналіз проблеми створення екологічного середовища закладу дошкільної освіти в теорії та практиці педагогічних досліджень.....	1
....	1
1.2 Основні принципи побудови екологічного простору в закладах дошкільної освіти.....	6
..	..
1.3 Характеристика екологічного простору в закладах дошкільної освіти з позицій сталого розвитку.....	2
..	0
РОЗДІЛ 2 . Педагогічні умови процесу створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку.....	2
	6
2.1 Основні чинники створення екологічного простору в закладах дошкільної освіти України.....	2
.	6
2.2 Педагогічні умови створення екологічного простору закладу дошкільної освіти с позиції сталого розвитку.....	3
....	0
РОЗДІЛ 3 . Аналіз створення експериментальної роботи з створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку.....	3
	5
3.1 Визначення етапів, основних критеріїв та ефективності проведення експериментальної роботи.....	3
....	5
3.2 Методика проведення експериментальної роботи в закладі дошкільної освіти.....	3
.	7

ВСТУП

Актуальність нашого дослідження обумовлена тим, що дошкільний вік-самоцінний етап у розвитку екологічної культури . В цьому віці дитина починає виділяти себе ,розвивається емоційне- ціннісне ставлення до навколишнього середовища, формуються основи морально-екологічних позицій особистості. Вченими було доведено, що саме дошкільний вік є фундаментом для формування первинних основ екологічної культури особистості.

Екологічний простір є важливим фактором розумового, морального, естетичного і фізичного виховання дітей дошкільного віку, саме тому процес ознайомлення дітей з природою на засадах сталого розвитку завжди привертав увагу педагогів, методистів та науковців. Впровадження у практику роботи закладів дошкільної освіти принципів сталого розвитку є одним із важливих завдань сьогодення.

Для реалізації принципів та засад сталого розвитку вихователі закладів дошкільної освіти мають створити необхідні умови для розвитку дитини, тобто простір, у якому дитина живе, активно діє, спілкується, отримує знання, розвиває свої уміння, навички, проявляє емоції та почуття. Створити його не так просто, незважаючи на велику роль, яку відіграє навчально-виховне простору в системі роботи дошкільного закладу, це поняття ще не отримало належного розкриття та єдиного тлумачення. В сучасній дошкільній педагогічній науці існує багато підходів, до визначення та термінологічного позначення цього педагогічного явища: навчально-виховний простір дитячого закладу, навчально-розвивальне простору, комплекс осередків дошкільного закладу, центр науково-дослідницької діяльності та природознавства та інш.

Але системного підходу, в якому б визначались основні характеристики та вимоги до організаційно-педагогічних умов створення та функціонування основних структурних компонентів розвивального середовища дошкільного

дитячого закладу, у доробку науковців у галузі дошкільної освіти ми не знайшли.

Важливою особливістю екологічної освіти та виховання є вимога безперервності. Вона повинна починатися в родині, тривати в дошкільних установах, в школі, в вищих навчальних закладах і завершуватися в системі підвищення кваліфікації фахівців. При цьому початкові ланки і, зокрема, дитячі садки є відповідальними і часто вирішальними ланками у формуванні у будь-якої людини її екологічного світогляду. Корисну роботу з екологічної освіти і виховання, охорони природного середовища ведуть міжнародні громадські організації. Основними з них є наступні: Міжнародний союз охорони природи, Всесвітнє товариство захисту тварин, Грінпіс та ін. Цілий ряд громадських організацій і рухів сформувалися і в Україні. Це такі громадські організації: Українське товариство охорони природи, Національний екологічний центр України, Торгово промислова громада.

Основне програмно-методичне забезпечення екологічного виховання дошкільників відображене в програмах «Українське дошкілля» (А.М. Богуш, Г.В. Беленька, О.Л. Богінч, Н.В.Гавриш та ін.). Проблема екологічного виховання дітей дошкільного віку набуває великого значення в психолого-педагогічних наукових дослідженнях, а також у роботі практиків. Сьогодні заслуговують на увагу праці О. Водовозової, Л. Шлегер, Є. Тихеевої, Н. Яришевої, де значна увага приділяється глибокому ознайомленню дошкільників із рослинним і тваринним світом рідного краю. Їхні праці розкривають шляхи реалізації основних дидактичних принципів, на основі яких у дошкільників формується розуміння зв'язків людини і природи та їх взаємозалежностей, що сприяє розвитку яскравих вражень дітей від спостережень природи України та свого регіону зокрема. Базовим компонентом дошкільної освіти України визначається, що природничоекологічна компетенція передбачає наступне: кожна дитина має бути обізнана з природним простором планети Земля та Всесвітом як цілісним

організмом, у якому взаємодіють повітря, вода, ґрунт, рослини, тварини, тощо; усвідомлювати їх значення для діяльності людини. Разом із цим, дитина має сприймати природу як цінність, виокремлювати позитивний і негативний вплив людської діяльності на стан природи та регулювати власну поведінку в природі.

Екологічний простір вважається ефективним за умови, якщо воно сприяє становленню у дітей цілісного сприйняття природного довкілля, прояву інтересу до нього; оволодінню елементарними уявленнями про явища та об'єкти природи, взаємозв'язки між ними; розвитку у дітей емоційно-ціннісного ставлення до природи; формуванню навичок екологічно доцільної поведінки. До елементів навчального екологічного середовища можна віднести архітектурно-ландшафтні та природно-екологічні об'єкти, куточок живої природи, міні-оранжерею, екологічну стежку, рослинну дослідну ділянку, та спеціально виокремлений осередок дослідницької лабораторної діяльності.

У екологічному просторі розміщують постійні та сезонні об'єкти природи, предмети догляду за ними. Постійними мешканцями цього осередку можуть бути акваріумні рибки, папуги, канарки, хом'яки, морські свинки тощо. У ньому обов'язково розміщують календар природи (погоди), де діти відмічають пору року, погодні зміни тощо. Доцільним є представлення виробів дітей з природного матеріалу, гербарії; розміщення альбомів, книжок із ілюстраціями об'єктів та явищ

На ділянці закладу також традиційно створюються екологічний простору таке як „екологічна стежка”, „лікарській город”, „хвойна ділянка”, „альпійська гірка”, квітник.

Обов'язковими для будь-якого закладу дошкільної освіти повинні бути квітники – установа для маленьких дітей має бути дійсно квітучим садом. Квітників повинно бути багато: на вході на територію (бордюри, клумби, газони), щоб діти бачили, як ростуть квіти, прикрашали ними своє

приміщення, збирали насіння; на вільних місцях газону, особливо тих, які видно з вікон, щоб діти мали можливість спостерігати квітучий пейзаж. У квітниках можна посадити різні невибагливі однорічні і багаторічні рослини (останніх повинно бути більше). З багаторічників підходять незабудки, прості сорти лілій, ірисів, півоній; з однорічних – нагідки, чорнобривці, петунія, настурція. Якщо простір невеликий, має бути переважно вертикальне озеленення: наприклад, декоративна квасоля, квітучий горошок підходять для оформлення альтанок на групових ділянках.

Науковці виділяють такі принципи відповідно до яких має створюватися екологічний простір: безпечність, урахування закономірностей розвитку дітей, раціональність, динамічність, активність, комфортність кожної дитини, позитивно-емоційне навантаження.

Недостатня розробленість проблем створення екологічного середовища в закладах дошкільної освіти на засадах сталого розвитку з якою стикаються на практиці вихователі, а адміністрація закладу дошкільної освіти обумовили вибір теми дослідження: «Створення екологічного середовища закладу дошкільної освіти на засадах сталого розвитку».

Мета дослідження – розкрити та експериментально обґрунтувати умови створення еколого-розвивального середовища в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку.

Ми висловили припущення, що екологічне виховання оптимально буде проходити в закладі дошкільної освіти, де екологічний простір буде створюватися на таких умовах:

- необхідною умовою екологічної освіти дошкільників є створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти у партнерській взаємодії батьків, вихователів та адміністрації;
- другою умовою є спільна діяльність колективу закладу з громадськими організаціями;

- третя умова зазначається мотивацією всіх учасників освітнього процесу організувати екологічне середовище на засадах сталого розвитку.

Гіпотеза дослідження спонукала до визначення об'єкту, предмета, завдань дослідження.

Об'єкт дослідження – освітній процес закладу дошкільної освіти.

Предмет дослідження – створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку .

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну літературу з метою з'ясування суті основних понять проблем дослідження, а саме: «екологічний простір закладу дошкільної освіти», «екологічне середовище», «засади сталого розвитку»;

2. З'ясувати структуру екологічного середовища та вимоги до його облаштування;

3. Вивчити досвід закладів дошкільної освіти щодо створення екологічного середовища та його використання у виховній роботі з дітьми.

4. Експериментально перевірити педагогічні умови організації створення екологічного середовища, визначити маркери рівня сформованості організаційних умінь створення екологічного середовища на засадах сталого розвитку (на прикладі дітей старшого дошкільного віку), здійснити експериментальну перевірку ефективності використання екологічного середовища закладу дошкільної освіти у формуванні екологічної компетентності дошкільників.

Для розв'язання поставлених завдань та досягнення визначеної мети застосовувалися такі методи дослідження:

теоретичні – узагальнення та аналіз теоретичних і практичних позицій зарубіжних та вітчизняних науковців у галузі екологічного середовища; аналіз літератури (філософської, психологічної, педагогічної) з метою обґрунтування

концептуальних засад створення екологічного простору, що сприяє екологічному вихованню дитини, вивчення засад створення екологічного середовища у закладах дошкільної освіти в Україні.

емпіричні – педагогічні форми роботи, такі як, спостереження та опитування (бесіди, анкетування), вихователів з метою виявлення знань, умінь і навичок, щодо якісного використання екологічного простору та роботи над ним.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження обговорювались на засіданні кафедри «Кафедра теорії та методики дошкільної та початкової освіти» та узагальнені у науковій статті: «Створення екологічного простору закладу дошкільної освіти на засадах сталого розвитку», знання з теми дослідження поглиблювалися на вебінарі «Визначення цілей сталого розвитку в діяльності закладів загальної середньої освіти». Сертифікат додається у Додаток А.

Публікації. Позиції дослідження опубліковано в науковій статті в збірці «Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти. Кафедральний збірник. Збірка наукових статей»

Структура роботи. Випускна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

Теоретико-методичні засади створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку

1.1. Аналіз проблеми створення екологічного середовища закладу дошкільної освіти в теорії та практиці педагогічних досліджень

В даний час однією з сучасних та глобальних проблем є проблема екологічної освіти покоління, яке в майбутньому будуть змінювати світ найкраще. Це питання досить гостро розглядається як за кордоном, так і в Україні. У середині ХХ століття набули особливої популярності різні конференції з екологічної освіти, які проводились на міжнародному рівні. На цих конференціях вперше було порушено питання безперервної екологічної освіти з дошкільного віку; і були розроблені підходи та стратегії; було сформульовано цілі, завдання та принципи екологічної освіти.[1]

Науковці (Н.Рижова, Н.Горопаха, С.Ніколаєва, З.Плохій, Н.Рижова, Н.Лисенко, О.Соцька, Г.Тарасенко та ін.) позиціонують як дієвий засіб створення екологічного середовища в контексті освіти дітей дошкільного віку. З. Плохій, вважала, що екологічний простір забезпечує отримання дитиною досвіду знаходження з природним оточенням та спілкування з дорослими людьми (вихователями, батьками). На думку науковця, стабільна, педагогічно спільна діяльність дітей, а також дітей і дорослих, гарно впливає на розумання ними екологічного простору. Вихователі своєю поведінкою, щирою увагою, почуттями, словами навчають малюків взаємодії з природою.[11]

Вірно організований екологічний простір забезпечує формування у кожної дитини потреби у взаємодії, спілкуванні з об'єктами природи, допомагає сформувати пізнавальне ставлення до неї і забезпечує становлення ціннісного ставлення до всього живого.

За загальноприйнятим визначенням, екологічна наука - це наука, що вивчає системи живих організмів, їх відносини з навколишнім простором і залежність між різними формами життя. Але в свідомості більшості людей

слово «екологія» пов'язано ще і з поняттями «тривога», «захист», «збереження» [16].

Проблему впровадження ідей сталого розвитку в освітній процес навчальних закладів досліджують О. Безсонова, Н. Гавриш, В. Карамушка, О. Орлова, О. Пометун, Н. Пустовіт, А. Степанюк, І. Сущенко та ін. Питання підготовки вчителів до викладання питань сталого розвитку розробляють І. Баранова, І. Бондарук, Г. Жирська, І. Осадченко, О. Пометун, І. Січко, А. Степанюк та ін. Завдяки діяльності української організації «Вчителі за демократію та партнерство» і шведської організації «Глобальний план дій» у партнерстві з Інститутом педагогіки Національної академії педагогічних наук України в межах Міжнародного проєкту «Освіта для сталого розвитку в дії» відбулася підготовка регіональних тренерів проєкту, подальша діяльність яких полягає в ознайомленні педагогів закладів дошкільної освіти з принципами сталого розвитку, завданнями освіти для сталого розвитку, методикою організації взаємодії з дошкільниками та їхніми батьками в межах інтегрованого курсу «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку», підкріпленого програмами та методичними матеріалами.[20]

Якщо казати про сталий розвиток, то сьогодні визначення терміна «сталий розвиток» має різноманітні варіанти:

- освідченність, яка не ставить під загрозу здатності майбутніх поколінь, та задовольняє вимоги, потреби теперішнього часу;
- це розвиток, при якому досягається задоволення життєвих потреб нині живих людей і для майбутніх поколінь зберігається можливість задовольняти свої потреби;
- такий розвиток суспільства, при умовах життя людини покращується, а вплив на навколишній простір залишається в межах господарської ємності біосфери так, що не порушується природна основа функціонування людства;

- соціальний розвиток, що не перериває природні умови існування людського рода.

Однак, всі запропоновані формулювання виділяють в понятті «Сталий розвиток» два важливі аспекти: природа і суспільство.

За останні роки в різних країнах, включаючи Україну, був успішно реалізований ряд міжнародних проектів, які дозволили залучити до активної діяльності не тільки дітей, а й їх сім'ї, представників соціуму. Багато дитячі садки і школи вже вносять свій внесок в освіту для сталого розвитку. Шляхи реалізації цих завдань різні і залежать не тільки від природних, культурних, політичних, економічних, соціальних особливостей країни, а й від особливостей і можливостей конкретного освітнього закладу.[2]

Сталий розвиток - це розвиток, при якому потреби нинішнього покоління можуть бути задоволені, не зменшуючи при цьому шансів майбутніх поколінь задовольнити їх. Підхід Комісії Брундтланд (1987) до сталого розвитку став проривом. В результаті акцент був зроблений на необхідності інтеграції діяльності в області соціально-економічного розвитку та охорони навколишнього середовища. Ключова ідея сталого розвитку - це справедливість між поколіннями, яка полягає в наданні всім поколінням рівного доступу до ресурсів природного, соціального і економічного середовища. [12]

Виділено три рівні, які відображають можливості участі освітніх установ в досягненні цілей сталого розвитку:

- 1) діяльність колективу освітньої установи;
- 2) діяльність дітей в закладі дошкільної освіти (школі);
- 3) спільна діяльність з сім'ями.

Заклад дошкільної освіти є унікальним у своєму роді установою для реалізації стратегії освіти для сталого розвитку на практиці, зокрема:

- дитина знаходиться в закладі дошкільної освіти практично цілий день, тут немає жорсткої поурочної системи, тому можливе здійснення інтеграції та організація освіти через всі види дитячої діяльності.

В закладі дошкільної освіти створюється середовище, подібна на домашню, а значить, вихователям простіше сформувати у дітей навички «сталого стилю життя», які вони потім будуть реалізовувати в своєму повсякденному житті;

- -навчаючи ідеям сталого розвитку дітей, вихователі самі по новому дивляться на власну поведінку, у них теж формується нова система цінностей;
- -освіта для сталого розвитку в закладі дошкільної освіти - це не тільки про освіту дітей, а й членів їх сімей, тісний зв'язок соціумом.

Освіта стійкого розвитку зачіпає три великі області: екологію, економіку, соціальні проблеми (включаючи культуру). Це область перетину, «об'єднання» всіх трьох напрямків.

Сталий розвиток єднає в собі два ключових взаємозалежних поняття:

1) поняття потреб, в тому числі пріоритетних (необхідних для існування найбільш вразливих верств населення):

2) поняття обмежень (обумовлених станом технології і суспільною організацією), що накладаються на здатність навколишнього середовища задовольняти нинішні і майбутні потреби людства.

Головними завданнями сталого розвитку є задоволення людських потреб і прагнень. Важливо підкреслити, що необхідною передумовою сталого розвитку задоволення найбільш важливих для життя потреб всього населення і надання шансу забезпечувати своє прагнення до кращого життя. [6]

В сучасних умовах освіти дошкільників у сфері взаємодії природи і суспільства, як частина загальної системи, має здійснюватися в інтересах стійкого розвитку.

Освіта, в нашому випадку екологічна, дошкільників на засадах сталого розвитку- це цілеспрямований безперервний процес навчання, виховання і розвитку дітей, спрямований на формування цілісної картини світу, первинних навичок екологосообразного поведінки, а також виховання емоційно-ціннісного суб'єктивного ставлення до світу природи і оточуючим людям. У зв'язку з цим завдання навчання, виховання і розвитку дитини в області взаємодії з природою і суспільством в загальному вигляді можуть бути сформульовані наступним чином:

- формувати систему елементарних наукових природознавчих і екологічних знань, доступних розумінню дитини;
- виховувати емоційно-ціннісне суб'єктивне ставлення до світу природи і оточуючим людям;
- розвивати здатність до співпереживання;
- розвивати пізнавальний інтерес в процесі спілкування з природою;
- сприяти формуванню сприйняття себе як частини природи і суспільства, усвідомлення взаємозв'язку людини і природи, суспільства і природи;
- розвивати початкові вміння і навички екологічної поведінки в повсякденному житті і в процесі безпосереднього спілкування з природою, а також навички елементарної природоохоронної діяльності;
- формувати елементарні вміння прогнозувати наслідки своїх дій по відношенню до навколишнього середовища і людям;
- виховувати ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих людей, як до пріоритетної цінності, формувати навички здорового способу життя.

Звісно ж, що дошкільна екологічна освіта на засадах сталого розвитку має спиратися на об'єкти і явища найближчого оточення, що пов'язано з

конкретністю мислення дітей даного віку. Абстрактні поняття, пов'язані з глобальними проблемами, сприймаються дітьми як казка.

Метою екологічного виховання та навчання дітей дошкільного віку є формування принципів екологічної культури - основних компонентів особистості, що дозволяють у майбутньому, успішно засвоювати практичний та духовний досвід взаємодії людини з природою.

Щоб, якісно вирішити проблеми екологічного виховання дошкільників в закладах дошкільної освіти повинно бути створено екологічно безпечно екологічний простір.

Отже, екологічний простір - це умовне поняття, яким позначаються спеціальні місця в закладі дошкільної освіти, де групуються природні об'єкти окремо, і які можна використовувати у навчанні процес екологічного виховання дітей.[9]

В наукових дослідженнях доводилося, що головним об'єктом впливу вихователя повинні бути саме умови, в яких він існує- простір, оточення, міжособистісні відносини, діяльність, а не сама дитина, не його риси (якості) і навіть не його поведінка, а умови.

Багатогранність розвиваючого середовища дошкільного навчального закладу, складність і різноманіття протікають в ній процесів зумовлюють виділення всередині неї предметної та просторової складових.[16]

Одним з важливих умов реалізації системи екологічної освіти в закладі дошкільної освіти.

1.2 Основні принципи побудови екологічного простору в закладах дошкільної освіти

У психолого-педагогічних дослідженнях розглядається значення природного середовища в різних сферах розвитку і виховання дітей: розумовий, моральне, естетичне, трудове, фізичне. «Світ, що оточує дитину, - це, перш за все світ природи з безмежним багатством явищ, з невичерпною

красою», - писав В.А. Сухомлинський. Природа (природне середовище) за своєю суттю реальна, інформативно і конкретна.

Сприйняття природної краси і гармонії збуджує у дітей потреба в гармонійній діяльності, у творчому самовираженні, самореалізації. Спостереження за живими об'єктами допомагають дітям побачити красу природи, дають радість відкриттів, розвивають пізнавальний інтерес. Вирощуючи кімнатна рослина, доглядаючи за акваріумом, дитина виступає в ролі творця, відчуває свою значущість для інших.

Багатогранність середовища дошкільного навчального закладу, складність і різноманіття протікають в ній процесів зумовлюють виділення всередині неї предметної та просторової складової.

При організації екологічного середовища враховуються певні підходи, принципи, які обумовлені дитячою специфікою (відкритістю, пластичністю, злитістю, поліфункціональністю, автономністю) і психологічними особливостями дошкільника (образним мисленням, уявою, категоріальним сприйняттям; емоційністю, непроизвольністю, ініціативністю).[18]

Екологічний простір - це простір, який може бути використана в пізнавальних і оздоровчих цілях, для розвитку у дітей навичок праці і спілкування з природою, для екологічного виховання дошкільнят та пропаганди екологічних знань серед дорослих.

Екологічний простір в закладі дошкільної освіти повинен сприяти:

- пізнавальному розвитку дитини;
- еколого-естетичному розвитку;
- оздоровленню дитини;
- формування моральних якостей;
- формуванню екологічно грамотної поведінки;
- екологізації різних видів дитячої діяльності.

Створюючи екологічний простір, необхідно враховувати період навчання, сезонність. [10]

Існують різні концепції і принципи організації екологічно розвивального середовища.

В концепції Р. Штайнера середу розкривається дитині через дорослого, як особи, що викликає довіру, повагу і любов, як до посередника між внутрішнім і оточуючим світами. При цьому важливий характер середовища, яка, на думку, повинна бути тільки природною, запозиченої у природи. Це стосується предметів, іграшок, просторово-часової організації життя в дитячому саду. Останнє передбачає орієнтацію на такі, запозичені у природи принципи, як чергування, ритмічність, поступовість, гармонійність.

У «Концепції побудови розвиваючого середовища для організації життя дітей і дорослих в системі дошкільної освіти» (В. А. Петровський, Л.М. Кларін, Л.А. Смивіна, Л.П. Стрелкова) отримали основні ідеї загальної концепції дошкільного виховання стосовно організації умов життя дітей в закладі дошкільної освіти . Основні положення особистісно-орієнтованої моделі екологічного виховання реалізуються в наступних принципах побудови екологічного середовища в закладах дошкільної освіти:[10]

- Принцип дистанції, позиції при взаємодії.

Реалізація в середовищі дитячого саду вимагає створення умов, що дозволяють і дорослому і дитині встановити контакт, а для його здійснення знайти вірну дистанцію і зайняти правильну позицію.

- Принцип активності, самостійності, творчості.

У закладі дошкільної освіти повинна бути можливість розвитку активності у дітей і прояви активності дорослими. Вона повинна провокувати виникнення і розвиток пізнавальних процесів дитини, його вольових якостей, емоцій і почуттів.

- 3.Принцип стабільності-динамічності розвиваючого середовища.

У проєкті постору закладу дошкільної освіти має бути закладена можливість її змін, дитині необхідно надати можливість змінювати

навколишнє середовище, знову і знову бачити її у відповідності зі своїми смаками і настроями.

➤ 4. Принцип комплексування і гнучкого зонування.

Життєвий простір в закладі дошкільної освіти має бути таким, щоб дитина мала змогу побудови різноманітних сфер активності. Це дозволить дітям у згідно зі своїми інтересами і вільно організовувати різноманітні види та форми діяльності.

➤ 5. Принцип індивідуального комфорту та емоційної рівноваги кожного дошкільника і дорослого.

В просторі закладу дошкільної освіти і дорослий, і дитина повинні відчувати себе комфортно і мати можливість для розвитку своєї особистості.

➤ 6. Принцип відкритості-закритості.

Проекти закладі дошкільної освіти повинні мати характер відкритої системи, здатної до зміни, коригування, розвитку. Принцип відкритості-закритості представлений в декількох аспектах: відкритість Природі, проектування, що сприяє єдності Людини і Природи; відкритість Культурі в її прогресивних проявах; відкритість Суспільству; відкритість свого "Я", власного внутрішнього світу. [8]

Отже, екологічний простір в закладі дошкільної повинен сприяти пізнавальному розвитку дитини, еколого-естетичному розвитку, оздоровлення дитини, формування моральних якостей, формування екологічно грамотної поведінки, екологізації різних видів дитячої діяльності. Важливими принципами побудови екологічного простору в закладі дошкільної освіти є принцип дистанції, позиції при взаємодії, принцип активності, самостійності, творчості, принцип стабільності-динамічності розвиваючого середовища, принцип індивідуального комфорту та емоційної рівноваги кожного дошкільника і дорослого, принцип відкритості-закритості.

Без використання цих принципів побудови екологічного простору не має сенсу, так як буде порушена цілісна гармонія екологічного простору

1.3. Характеристика екологічного простору в закладах дошкільної освіти з позицій сталого розвитку

Створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти - це безперервний педагогічний процес, який включає організацію групових куточків природи, кімнати або кабінету природи, теплиці та ін., Щоденну підтримку умов, необхідних для повноцінного життя всіх живих істот.

«Екологічний простор» - це умовне поняття, яким ми позначаємо спеціальні місця в дитячому саду, де природні об'єкти згруповані певним чином, і які можна використовувати в педагогічному процесі екологічного виховання дітей.

«Екологічні простору» - це простір, який може бути використаний в цілях оздоровлення та пізнання, розвитку у дітей навичок праці і спілкування з природою, для екологічного виховання дошкільників та популізації екологічних знань серед дорослих. Крім традиційних видів «екологічних просторів» - групових куточків природи, кімнат природи, городу та саду на ділянці - з'явилися нові: зимовий сад (салон), кабінет природи, екологічна стежка, майданчик природи, міні-ферма, фітобар, фітогород, музей природи. Розглянемо екологічний сенс, і значення в співав процесі кожного з них.[5]

Групові куточки природи. Головною перевагою куточка природи- є близькість середовища до дітей, що дає змогу вихователю різноманітнити діяльність протягом усього навчального року. Це, перш за все протягом тривалого часу стежити за рослинами і тваринами, спілкування з ними, догляд і вирощування. Мінімальний склад куточка природи у групі незалежно від віку дітей повинен включати в себе кімнатні рослини і акваріум.

У ньому можуть містяться тварини, які в наших умовах не можуть прожити без людини: морські свинки, золотисті хом'ячки, хвилясті папужки, канарки, черепашки. Тут же можна мати кілька акваріумів різних розмірів.

Акваріуми - це приклад водної екологічної системи, тому в них містяться рибки, равлики, і водні рослини. В акваріумі можуть бути будь-які доступні для утримання риби

У групі має бути доцільна кількість рослин: все або більшість їх (приблизно 80%) повинні бути задіяні в педагогічному процесі, все квіти повинні бути добре оформлені (в краплю, торшерах, композиціях).

Доцільно, щоб в різних групах були риби різних видів. В цьому випадку в один акваріум можна поселити риб, що живуть в різних шарах води, в іншій - пару хижаків, в третій - 3-4 різновиди золотих рибок і т. д. У молодших дітей (2-4 років) можуть жити будь-які досить великі, яскраві, в невеликій кількості риби.

Зимовий сад (салон природи) може бути влаштований при наявності великого і добре освітленого приміщення. Висока стеля, достаток денного світла, підвищена вологість створюють хороші умови для вирощування екзотичних (тропічних) рослин.

Зимовий сад -радиційний елемент середовища. У ньому можуть бути розміщені як різні групи рослин. Так і окремі тварини (перш за все птиці), акваріуми і т.д. Зимовий сад традиційно виконує оздоровчу і релаксаційну функції. Тут активізується пізнавальна діяльність дитини, виховується емоційне ставлення до живих організмів, розуміння їх ролі в нашому житті, відповідальність за життя інших істот. Різні пальми, кавове дерево, лавр добре доповняють асортимент місцевої флори. Великої уваги заслуговують сорти цитрусових, вирощувані в приміщенні (лимон, мандарин і ін.). У зимовому саду в напіввільних режимі можуть жити птиці.[14]

Альпійська гірка - нетрадиційний елемент розвиваючої предметного середовища. Варіативність проявляється в місці розташування гірки, у видовому складі рослин, зовнішній вигляд, розміри. Альпійська гірка оживляє середу, приваблює дітей своєю незвичністю і барвистістю, сприяє виникненню пізнавального інтересу, розвиває в дітях естетичні почуття, допитливість, виховує дбайливе ставлення до живих істот. Догляд за гіркою дозволяє розширити знання дошкільнят про рослини, їх різноманітності, умовах життя, формує почуття відповідальності в процесі догляду за ними.

Альпінарій допоможе наочно показати зв'язки між рослинами і комахами, які їх відвідують. На альпійській гірці зазвичай вдало поєднуються об'єкти живої і неживої природи, тому вона може бути використана для проведення занять з будь-якого блоку програми. Важливою особливістю альпійських гірок є те, що вони дозволяють розмістити на порівняно невеликій ділянці безліч різноманітних рослин. Якщо рослини підібрані правильно. Альпінарій буде виглядати привабливо в будь-який сезон року - з ранньої весни до пізньої осені. До того ж, час від часу, ви можете змінювати видовий склад рослинності, створювати різні композиції рослин на гірці.[22]

В умовах міст виникають труднощі з збереженням альпійської гірки, тому один з варіантів - розміщення її в екологічній кімнаті, зимовому саду або живому куточку. В цьому випадку вам доведеться підбирати рослини методом проб і помилок, так як в кімнатних умовах зможуть вижити насамперед низькорослі кімнатні рослини, сукуленти (з товстими листям). У приміщеннях дитячого садка м - це можна так само створити і міні-альпінарії - це споруди в піддонах, великих бетонованих ємностях, на дно яких кладеться подрібнений щебінь, цеглу або черепиця. Так само міні-альпінарій можна створити в акваріумі. Насипавши на дно керамзит і дрібні камені, серед яких буде захована ємність з кактусами або іншими дрібними рослинами.

Майданчик природи за своїм функціональним значенням протилежна фізкультурної майданчику. Діти можуть приходити невеликими групами, щоб в тиші і спокої поспілкуватися з природою, поспостерігати за комахами, насолодитися красою рослин.

На території дитячого садка вибирають спокійне місце, далеко від групових майданчиків. У центрі можна встановити пташиний стовп, який буде залучати птахів. На майданчику природи в різних її кутках можуть бути влаштовані струмочок, квітник, озеленена альтанка, пісочний дворик. Тут діти можуть вчитися споглядати природу, вчитися долучатися до праці по догляду за рослинами і тваринами.

Екологічна стежина та значення її різноманітні: проведення виховно-освітньої роботи з дітьми 4-7 років, просвітницької роботи з співробітниками дитячого саду і батьками дітей.

Створення стежки починається з розробки маршруту на папері і планування екологічних об'єктів. На плані відзначаються ті місця, які містять цікаві природні об'єкти, потім виявляються місця вільної території, які можна використовувати для обладнання нових екологічних об'єктів стежки. Від об'єкта до об'єкта прокладають доріжку. Добре, коли на екологічній стежці поряд з рослинами є ще й об'єкти тваринного світу. Крім об'єктів рослинного і тваринного світу на стежці можуть бути місця, призначені для будь-якої діяльності дітей і дорослих. [33]

Крім живих об'єктів зеленої зони закладу дошкільної освіти важливою умовою успішної роботи з дітьми є наявність книг, посібників, іграшок, наочного матеріалу та іншого обладнання, необхідного для ведення еколого-виховного процесу в дитячому садку.

Важливою умовою створення екологічного простору дошкільників є постійна взаємодія дитини з об'єктами природи. Виконується процес спостереження і практична діяльність догляду за ними, осмислення побаченого в процесі обговорення.[25]

Опосередковане пізнання природи (через книги, слайди, картини, бесіди і т.д.) має другорядне значення: його завдання - розширити і доповнити ті враження, які дитина отримує від безпосереднього контакту з об'єктами природи. Звідси стає розуміння та роль, яка в екологічному вихованні відводиться створенню зони природи: поруч з дитиною повинні бути самі об'єкти природи, що знаходяться в нормальних (з екологічної точки зору) умовах, тобто умовах, які повністю відповідають потребам і еволюційно склалася пристосованості живих організмів, що наочно демонструється особливостями їх будови і функціонування. [31]

Обладнання екологічного простору визначається специфічністю і відрізняється від інших тим, що поряд з різноманітними обладнанням в ньому створюються умови для спостереження, дослідів, демонстрації живих об'єктів природи (рослин і тварин), роботи по виготовленню моделей, в тому числі і проектування на комп'ютері, рольової гри під час занять. Основним напрямом діяльності дітей у куточку живої природи є проведення систематичних спостережень за ростом і розвитком тварин і рослин, проведення різноманітних дослідів згідно з навчально-виховними програмами (плануванням) та організації дослідницької діяльності дошкільнят.

Отже, зміст екологічного середовища має два аспекти: передачу екологічних знань та їх трансформації в відношення до природи. Знання - це обов'язковий компонент процесу формування екологічної культури, а ставлення - його продукт. Екологічні знання сприяють розвитку екологічної свідомості. Біоцентристи ставлять в центр уваги природу, а людини, як її складову частину як. Тільки знання про природу, дає можливість людині правильно контактувати з нею і жити за його законами. Екологічна культура формується в усвідомлено-правильне ставлення до природного світу у всьому його різноманітті. Це, безпосередньо, і ставлення до себе, як складеному ланці природи.

Основна умова в рішенні задач екологічної освіти представлено організацією екологічного простору. Простір навколо дитини впливає на формування екологічного мислення. Екологічний простір повинен бути розвиваючої основою це забезпечить прогрес в самостійної дитячої діяльності

Різнманітність екологічного простору, яке оточує дітей, допомагає використовувати в роботі найрізнманітніші методи: тривалі спостереження за посадками в групі і на ділянці, ознайомлення з екосистемами парку, з пристосованістю тварин до середовища проживання, включення ігрових навчальних ситуацій в заняття, екскурсію, роботу з календарями.В

Велике значення в екологічному вихованні дошкільнят має навколишнє середовище на ділянці дитячого садка. У процесі роботи з дітьми помічено, що вони в ході конкретних спостережень легко можуть встановити зв'язки між різними природними явищами.

РОЗДІЛ 2.

2.1 Основні чинники створення екологічного простору в закладах дошкільної освіти України

Гармонійний екологічний розвиток дітей дошкільного віку неможливий без активної участі його батьків в освітньо-виховному процесі.

Сучасні чинники в розвитку дошкільної освіти об'єднані одним важливим критерієм - його якістю, яке безпосередньо залежить від рівня професійної компетентності педагогів і педагогічної культури батьків. Досягти високої якості освіти дошкільників, повністю задовольнити запити батьків і інтереси дітей, створити для дитини єдиний освітній простір можливе лише за умови системи взаємодій акаду дошкільної освіти і сім'ї.[26]

Проблема взаємодії акаду дошкільної освіти та сім'ї останнім часом потрапила в розряд найактуальніших. Змінилася сучасна сім'я (фінансове і соціальне розшарування, велика кількість новітніх інформаційних технологій, більш широкі можливості отримання освіти) змушує шукати нові форми взаємодії. Татам і мамам необхідно пам'ятати, що дитячий сад - тільки помічник у вихованні дитини, і тому вони не повинні перекладати всю відповідальність на педагогів і усуватися від виховательно-освітнього процесу.[21]

Виховання дошкільнят екологічної спрямованості розглядається як процес безперервного виховання батьків (законних представників), з метою формування екологічної культури всіх членів сім'ї. Екологічне виховання (освіта) батьків – одне з вкрай важливих і найбільш складних напрямків роботи дошкільної освітньої організації. Одна з головних завдань – залучення батьків до спільної співпраці. У дошкільному віці діти самі прагнуть до контакту, співпраці з вихователями, що дуже важливо для екологічної освіти. Великий вплив робить сім'я на формування особистості та основ екологічного світогляду у дітей. Фундамент екологічного виховання закладається в сім'ї в

період раннього дитинства. Між цілями батьки і педагогічного колективу дитячого садка іноді виникають протиріччя. У батьків як об'єкта екологічної освіти сформовано певний світогляд, базується на безграмотної, неправильної з екологічної точки зору, марнотратною, що веде до порушення екологічної рівноваги в навколишній світ. Сучасний інтерес батьків спрямований в область навчання, а не розвитку дитини. Якщо батьки будуть обізнані в емі екологічного виховання, то вони будуть зацікавлені у допомозі та створенні екологічного простору в закладі дошкільної освіти. [29].

Робота з батьками в екологічному вихованні дітей дошкільного віку є однією з пріоритетних у роботі дошкільного закладу. Знання про природу дітям системно дає вихователь, певне ставлення до природи можна виховати тільки разом з родиною дитини. Завдання педагога показати батькам необхідність виховання у дітей екологічної культури, включаючи батьків в процес екологічного виховання та створення екологічного середовища.

У роботі з батьками з питань екологічного виховання та екологічного середовища, необхідно використовувати три основні моделі взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю: «педагог-батьки», «батьки-дитина», «педагог-батьки-дитина» .

Вибудовуючи такі моделі, необхідно враховувати освітній рівень сім'ї, її психологічний стан і «мікроклімат». Добре було б проводити роботу з батьками диференційовано і використовувати індивідуальний підхід до кожної сім'ї. При виборі форм спілкування з батьками дитини необхідно уникати моралей, зауважень, повчань. Педагогу необхідно проводити роботу по залученню батьків до вирішення завдань, результатом яких стане позитивний ефект в екологічному вихованні дітей дошкільного віку та створення разом екологічного середовища. Зацікавленість і активна участь батьків у створенні екологічного середовища екологічної істотно доповнить різноманітні форми екологічного виховання дітей в закладі дошкільної освіти.

В рамках реалізації моделі «Педагог-батьки» вихователями дошкільних освітніх установ можуть проводитися такі заходи:[17]

- ✓ індивідуальні бесіди і консультації з батьками;
- ✓ анкетування з метою виявлення екологічної компетентності батьків;
- ✓ батьківські збори, «круглі столи»;
- ✓ практичні семінари;
- ✓ оформлення інформаційних стендів .

В рамках реалізації моделі «Педагог-дитина-батьки» вихователі дошкільних освітніх установ можуть проводити такі заходи:

- ✓ спільні майстер-класи;
- ✓ дні відкритих дверей;
- ✓ сімейні екологічні свята та фестивалі;
- ✓ спортивні свята;
- ✓ дні добрих справ;
- ✓ суботники;
- ✓ залучення до створення екологічного середовища.

В рамках реалізації моделі «Батьки-дитина» вихователі дошкільних освітніх установ взаємодіють з сім'єю з проведення наступних заходів:

- проведення екологічних конкурсів;
- реалізація тематичних екологічних проєктів;

Таким чином, взаємодія вихователів з родиною дошкільнят дозволяє сформувати у дітей позитивну спрямованість ставлення до природи, відповідальне ставлення до навколишнього середовища, емоційний відгук, прояв естетичних переживань у процесі спілкування з природою.

Другим чинником створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти є взаємодія з громадськими організаціями.

Співпраця закладу дошкільної освіти з іншими організаціями, в даному випадку з громадськими, набувають особливого значення з точки зору безперервності системи екологічної освіти та створення екологічного

середовища. Як показує досвід чим різноманітніші зовнішні зв'язки дошкільного закладу, тим ефективніше його робота.[5]

Організаційний напрям передбачає співпрацю з метою відкриття експериментальних майданчиків, оформлення необхідних документів в галузі екологічної освіти, участі в конференціях, нарадах, узагальнення і публікації результатів роботи. [39]

Представники органів освіти постійно відстежують результати експериментів і ведуть моніторинг діяльності закладів дошкільної освіти, сприяють налагодженню контактів між школою і дитячим садом. Даний напрямок сприяє реалізації в екологічній освіті принципу наступності і науковості.

Але у сучасних складних економічних умовах великого значення набуває додаткове фінансування закладу дошкільної освіти, що виділяється на розвиток екологічної освіти. У створенні мережі дошкільних установ, що займаються цією проблемою, зацікавлені не тільки органи освіти, а й громадські організації. Періодично фінансують ті чи інші заходи дошкільних установ, надають допомогу в придбанні обладнання, літератури, особливо для експериментальних майданчиків.

Розвиток системи екологічної освіти закладів дошкільної освіти зацікавлені багато громадських організацій, так як через дитячі сади вони можуть залучати не тільки дітей, а й їхніх батьків, вихователів в різні природоохоронні акції. Даний напрямок сприяє реалізації принципів діяльнісного. [24]

Співпраця дошкільного закладу з іншими організаціями допомагає йому стати невід'ємною частиною системи безперервної екологічної освіти.

Мотивація створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти є основною умовою для усіх учасників створення навчально-виховної діяльності.

Отже, розглянуті нами педагогічні умови організації екологічного середовища в дошкільному закладі. Необхідною умовою екологічної освіти

дошкільників є створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти у партнерській взаємодії батьків, вихователів та адміністрації. Плідна спільна діяльність педагогічного колективу закладу з громадськими організаціями. А також вважаємо, що мотивація всіх учасників освітнього процесу для організації екологічного середовища на засадах сталого розвитку, являються головними педагогічними чинниками для створення екологічного середовища. А також необхідне вдосконалення і оновлення змісту екологічної освіти в дошкільних установах за допомогою впровадження інноваційних програм в педагогічний процес; впровадження спільних форм роботи з батьками в педагогічний процес (екологічні акції, експедиції, суботники, свята та ін.); систематичне підвищення кваліфікації педагогічного персоналу (оволодіння методами екологічної освіти, вдосконалення екологічної пропаганди серед батьків); впровадження нових форм і методів екологічної роботи з дітьми.

2.2 Педагогічні умови процесу створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що на сьогоднішній день єдиного підходу до поняття «педагогічні умови» не існує. Відомо, що термін «педагогічні умови» розвивався і змінювався протягом часу, набуваючи і втрачаючи певні риси. [29]

Педагогічні умови - це цілеспрямовано створенне середовище, в якому в тісній взаємодії представлено сукупність психологічних і педагогічних чинників (відносин, засобів і т. д.), дозволяють педагогу ефективно здійснювати виховну або навчальну роботу.

Педагогічні умови це як один з компонентів педагогічної системи, що відображає сукупність можливостей освітньої та матеріально-просторового середовища, що впливають на особистісний і процесуальний аспекти даної системи і забезпечують її ефективне функціонування і розвиток.

Педагогічні умови - це цілеспрямовано створене середовище, в якому в тісній взаємодії представлені сукупність психологічних і педагогічних чинників (відносин, засобів) дозволяють педагогу ефективно здійснювати виховну або навчальну роботу.[16]

Поняття «умова» є загальнонаукових, його сутність в педагогічному аспекті може бути охарактеризована кількома положеннями:

- умова є сукупність причин, обставин;
- позначена сукупність впливає на розвиток, виховання і навчання дитини;
- вплив умов може уповільнювати або прискорювати процеси розвитку, виховання і навчання, впливати на їх динаміку і кінцеві результати.

Проблема організації педагогічних умов, що впливають на підвищення якості екологічної освіти дітей дошкільного віку, як показує аналіз літератури, є проблемою поки що недостатньо вивченою. Недостатньо розроблено й обґрунтовано педагогічні умови підвищення якості екологічної освіти дітей дошкільного віку, що дозволило виявити суперечності: між необхідністю розробки і впровадження програми особистісного розвитку дитини з основами екологічного світогляду і недостатньо розвинутим екологічним середовищем дошкільного закладу; між визнанням того, що дитина освоює навколишній світ в чуттєвому сприйнятті і безпосередньої діяльності і відсутністю реальних умов для активної взаємодії і перетворення природного середовища.[21]

Основний зміст екологічної освіти дошкільників - формування у дошкільників усвідомленого ставлення до природних явищ і об'єктів, формування в свідомості дітей уявлення про світ, як цілісному єдності землі, повітря, флори і фауни, взаємозв'язку і взаємозалежності людини з цим світом.

Згідно з опрацьованим теоретичним матеріалом найбільш поширена причина жорстокого ставлення до природи у дітей дошкільного віку - це відсутність знань про рослини, тварин, їх потребах і особливостях розвитку. Тут позначається і обмеженість в безпосередньому спілкуванні дітей з природою, особливо в умовах міста, недооцінка деякими педагогами проблеми створення педагогічних умов підвищення якості екологічної освіченості дітей дошкільного віку. [13]

Тому під час формування системи знань про природу, вихователь знайомить дітей:

- бачити і розуміти зв'язки між явищами природи;
- емоційно відгукуватися і оцінювати те, що бачить дитина, спостерігає;
- практично освоювати природу, створюючи необхідні умови для життєдіяльності живих організмів. [40]

Необхідною умовою екологічної освіти дошкільників є створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти у партнерській взаємодії батьків, вихователів та адміністрації ;

Второю умовою є спільна діяльність колективу закладу з громадськими організаціями ;

Третя умова, це мотивація всіх учасників освітнього процесу організованого екологічного середовища на засадах сталого розвитку .

Також до основних педагогічних умов організації екологічного середовища в дошкільному навчальному закладі: створення в педагогічному колективі атмосфери значущості екологічних проблем і пріоритетності екологічного виховання, здійснення систематичної роботи з дітьми в рамках тієї або іншої технології, постійне її вдосконалення, систематичне підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, постійне виявлення рівня екологічної культури у дітей.

Основними **організаційно-педагогічними умовами** створення осередку природи на засадах сталого розвитку дошкільному закладі будемо вважати такі:

1. Забезпечення принципів організації розвивального середовища при ознайомленні дітей з довкіллям (безпечність, раціональність, динамічність, активність, комфортність кожної дитини, позитивно-емоційне навантаження).

2. Врахування вікових, пізнавальних можливостей дітей у процесі екологічного виховання.

3. Планування організації різноманітної діяльності дітей, відповідно до сезонних змін в природі (актуальні та доступні для розвитку дитини проблемні ситуації).

4. Можливість вільного вибору оптимальних форм, методів роботи та організації різноманітних видів діяльності з дітьми в осередку природи.

Вихователі, які роблять все самі і не дають можливості дошкільникам знати, спостерігати і брати участь в справах по створенню умов для мешканців живих куточків, кімнати природи, всього того, що живе і росте на ділянці, розвивають в них байдужість, черствість і неухважність взагалі до життя як унікальної цінності. [9]

Спільна організаційно-господарська, трудова діяльність в зеленій зоні дитячого садка, вирощування рослин, турбота про дорослих тварин і їх потомство можуть набувати різних форм і проходити з різним ступенем включеності і участі як дорослих, так і дітей.[32]

Отже, таким чином, створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти має велике значення для екологічної освіти дошкільнят, а саме для формування уявлень, знань і умінь, і розвитку психологічних процесів, звичок і вчинків, так як створює умови для раціонального використання різних методів при організації процесу взаємодії дитини з

навколишнім його природою. Дає можливість отримання інформації усіма органами почуттів, що накладає позитивний відбиток на свідомість дитини про що спостерігається. Формування екологічної культури дітей дошкільного віку можливо за умови включення дітей в природоохоронну діяльність, тобто види діяльності передбачають взаємодію з природою в будь-яких формах починаючи з самого простого догляду за мешканцями куточка природи і закінчуючи природоохоронними акціями. Засвоєння цих зв'язків і залежностей сприяє формування ставлення дітей до праці; працю стає осмисленим і цілеспрямованим.

РОЗДІЛ 3.

Аналіз створенної експериментальної роботи з створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти на засадах сталого розвитку

3.1. Визначення етапів, основних критеріїв та ефективності проведення експериментальної роботи

Для визначення ефективності у закладі дошкільної освіти організація створення екологічного середовища ми пропонуємо метод визначення етапу розвитку освітньої установи як закладу, де відбувається процес створення екологічного середовища.

Щоб організувати роботу над констатувальним експериментом ми адаптувал методуку В.Кучми, яка оцінює критерії діяльності шкіл. Назва методики «Створення сприятливого середовища для емоційного та соціального благополуччя».

Для початку роботи цієї методики в закладі дошкільної освіти, для створення екологічного середовища, було добрано більше 20 тверджень та адаптовано їх під заклад дошкільної освіти.

Аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, який реалізує ідею закладу, щодо екологічного середовища, ґрунтується на маркерах, які допомагають проаналізувати вплив умов екологічного середовища, основні принципи побудови середовища, принципи його створення та характеристику діяльності цього середовища. Рівень умінь, знань та навичок учасників експерименту під час формування екологічного простору на засадах сталого розвитку.

Експеримент проводився на базі Херсонського ясла садка № 76. Експеримент було проведено з 14 вересня по 2 листопада 2020. В ході проведення експерименту були задіяні 20 дітей старшого дошкільного віку, 15

вихователів старшої, середньої, різновіквої та молодшої групи, 10 батьків та 10 представників громадської організації.

В складі експериментальної та контрольної групи були задіяні вихователі, що працюють в закладі дошкільної освіти № 76.

Етапи експериментальної роботи

Етап експериментальної роботи	Зміст експериментальної роботи
Константувальний етап	Визначення стану екологічного простору в закладі дошкільної освіти, обрання методики згідно з якою буде проходити дослідження, визначення маркерів та їх значення у практичній діяльності дослідження.
Формуальний етап	Обрання контрольної та експериментальної групи для проведення дослідження, розробка методів для покращення стану екологічного простору та введення їх у навчально-виховну діяльність груп.
Аналіз та узагальнення результатів	Аналіз та інтерпретація отриманих результатів.

Розроблено три маркери, для того щоб визначити екологічне середовище в освітньому закладі:

- 1) діяльність вихователів закладу дошкільної освіти
- 2) партнеська взаємодія з бабками вихованців
- 3) взаємодія з громадськими організаціями

У розробці був блок запитань до кожного маркера. Блок складається з запитань та варіантів відповідей. З трьох варіантів відповідей, обирають лише той, який найбільш вдало підходить до закладу дошкільної освіти.

В залежності від отриманих результатів за обраними маркерами робимо висновок, що ми маємо три рівні діяльності закладу дошкільної освіти, щодо створення екологічного середовища: відповідає, частково відповідає, не відповідає.

Для вирішення першого завдання ми проаналізували стан кожного компонента (зони) екологічного простору в приміщенні та на території дошкільного закладу. Всі аналізовані екологічні зони дошкільного закладу були розподілені відповідно до таких рівнями: відповідає, відповідає частково, не відповідає.

Рівень «відповідає» - повна відповідність вимогам основної загальноосвітньої програми; повна відповідність виділених зон екологічного розвиваючого простору і їх наповнюваності.

Рівень «відповідає частково» - повне або часткове відповідність вимогам реалізації основної загальноосвітньої програми; часткова відповідність виділеним зонам екологічного розвиваючого середовища і їх наповнюваності.

Рівень «не відповідає» - повну або часткову невідповідність до умов реалізації основної загальноосвітньої програми; часткову невідповідність або відсутність відповідності виділеним зонам екологічного розвиваючого середовища і їх наповнюваності.

3.2 Методика проведення експериментальної роботи в закладі дошкільної освіти

Приклад анкети визначення етапу розвитку освітнього закладу як екологічного закладу а допомогою вихователів:

1.1. У статуті закладу дошкільної освіти впровадженні наміри щодо створення закладу спираючись на створення екологічного середовища. Чи маєте змогу сказати так, про ваш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш (3) Повністю (4)

1.2. Розроблена програма створення екологічного середовища разом з дітьми на вік від 3 до 6 . Чи маєте змогу сказати так, про ваш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

1.3. Розроблен річний план закладу дошкільної освіти, враховуючи роботу із створенням екологічного середовища. Чи маєте змогу сказати так, про ваш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

1.4. Розроблено систему моніторингу за екологічним середовищем в закладі дошкільної освіти. Чи маєте змогу сказати так, про ваш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

1.5. Проводиться перевірка різних рівнів та показників ефективності екологічної діяльності та впливу екологічного середовища на вихованців та педагогічного колективу. Чи маєте змогу сказати так, про наш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

Загальний коефіцієнт оцінок показників усіх маркерів (залежить від суми, яку набрав) визначає стадію розвитку екологічного середовища у освітньому закладі.

Кожен маркер має максимальну та мінімальну кількість балів.

Ящо проаналізувати перший маркер, а це діяльність вихователя в садочку, то можемо зробити висновок, що у контрольній групі сума 5,а в експериментальній 4. Це свідчить про те, що вихователі та адміністрація не повністю проробили власну концепцію створення екологічного середовища закладу дошкільної освіти, річний план та екологічну програму для дітей віком від 3 до 5. Майже повністю зроблена система перевірки ефективності екологічної діяльності дітей та вихователів,проводиться слідкування за різними критеріями ефективності екологічної діяльності.

Другий маркер- це взаємодія батьків із закладом дошкільної освіти.

Аналіз блоку складається з анкети. Запитань та варіантів відповідей. З трьох варіантів відповідей, обирають лише той, який найбільш точно підходить до закладу дошкільної освіти.

Приклад анкети визначення етапу розвитку освітнього закладу, як екологічного закладу за допомогою батьків.

2.1. Вважаєте ви, важливим компонентом екологічне середовище в освіті дітей? Чи маєте змогу сказати так, про ваш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

2.2. На вашу думку, отримує ваша дитина достатньо знань про екологічне середовище в закладі дошкільної освіти? Чи маєте змогу сказати так, про ваш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

2.3. Створена на Ваш погляд в здо екологічне середовище для всебічного розвитку дітей? Чи маєте змогу сказати так, про ваш заклад дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

2.4 Чи допомагаєте ви закладу дошкільної освіти в створенні сприятливого екологічного середовища для вашої дитини?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

2.5. Чи вважаєте ви за необхідне поліпшення екологічного середовища в групах і на території закладу дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

Проаналізувавши другий маркер, а це діяльність батьків у створенні екологічного середовища та оцінка батьків, щодо роботи закладу дошкільної освіти та вихователів. Зробимо висновок, що у контрольній групі сума 4 ,а в експериментальній 5. Це свідчить про те, що батьки не повністю залучені до процесу створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти. Потрібно залучення батьків до створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти. На думку батьків, у закладі дошкільної освіти, не в

повному обов'язі створено екологічне середовище, та роблять акцент на тому, що потрібно поліпшувати екологічне середовище в групах та на території закладу дошкільної освіти.

Третій маркер це взаємодія громадських організацій з закладами дошкільної освіти для створення екологічного середовища на території та у групах закладу дошкільної освіти.

Аналіз блоку складається з анкети. Запитань та варіантів відповідей. З трьох варіантів відповідей, обирають лише той, який найбільш точно підходить.

Приклад анкети визначення етапу розвитку екологічного середовища закладу дошкільної освіти за допомогою та взаємодією громадських організацій.

3.1. На вашу думку, чи є питання над створенням екологічного простору передовим в роботі з закладами дошкільної освіти?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

3.2. Чи вважаєте необхідним співпрацювати з закладами дошкільної освіти для створення екологічного середовища?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

3.3. Відповідає екологічне середовище закладу дошкільної освіти сучасним нормам, правилам та вимогам згідно з базовим компонентом «Дитина»

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

3.4. Чи вважаєте ви за потрібним розголшувати проблеми становлення екологічного середовища в соціальних мережах, газета та на телебачені?

Ні (1) Частково (2) Здебільш(3) Повністю (4)

Проаналізувавши третій маркер, можемо зазначити, що громадські організації отримали у контрольній групі суму 0,3 ,а в експериментальній 1. Це свідчить про те, що громадські організації не мають на меті співпрацю з закладами дошкільної освіти для допомоги у створенні екологічного середовища. Тому, не вважають головним питанням, створення екологічного

середовища у роботі з освітніми закладами. Проаналізуючи відповіді анкет, робимо висновок, що громадські організації, вважають не сучасним та не відповідаючим усім вимогам екологічне середовище .

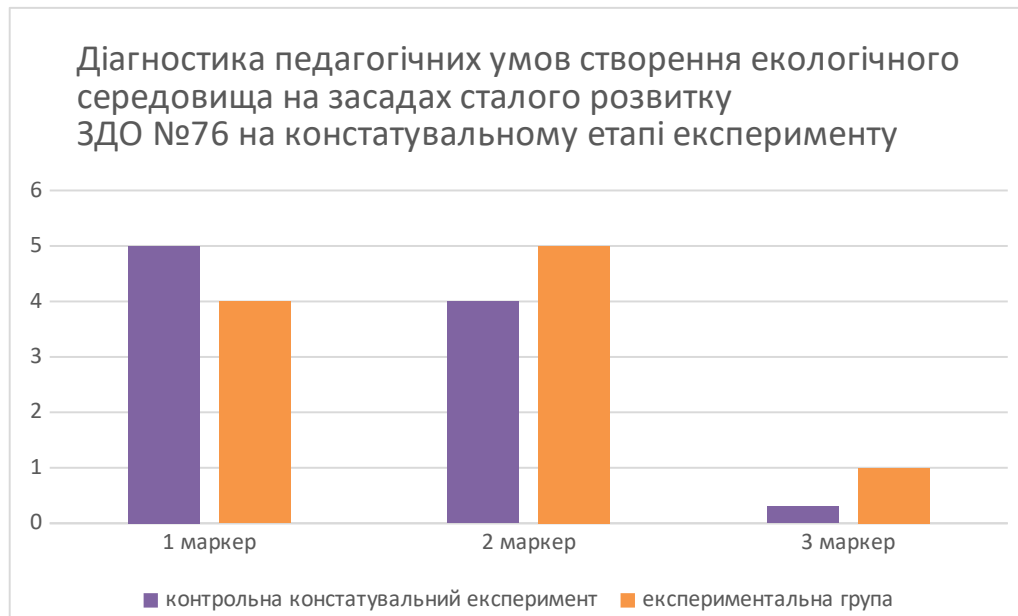

Рис.3.2.Діагностика педагогічних умов створення екологічного середовища на засад сталого розитку .

Проаналізувавши константувальний експеримент та зробивши діагностику відовідей, зазначимо що екологічний простір в закладі дошкільної освіти реалізован не в повном обсязі. Отже, наявні компоненти екологічного простору опосередковано впливають на екологічний розвиток дитини. З метою більш ефективного управління екологічними процесами дітей, є необхідність в розширенні можливостей екологічного простору та надання більш глибоких знань та інформації для дошкільників. В комплексій дії вищенаписанні заходи зможуть забезпечувати ефективний розвиток суб'єктної позиції дошкільника, активність, ініціативу, свободу вибору екологічних умов, самостійність кожної дитини.

Опираючись на данні констатувального експерименту в, експериментальній групі було запропоновано ряд корегуючих форм роботи , щодо створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти.

Ознайомлюємо з формами роботи вихователів для покращення показників експерименту впродовж зазначеного часу.

№	Форми роботи над покращенням екологічного простору
1.	Створення нових і збагачення традиційних екологічних зон в просторі
2.	Розробка комплексу інтерактивних ігор, екскурсій, відеофільмів та занять
3.	Підвищення екологічної вихованості учасників педагогічного процесу
4.	Реалізації творчого, особистісного та професійного зростання педагогічного колективу

1.3 огляду на особливості екологічного простору, в закладі дошкільної освіти необхідно умовою є створення трьох просторів: тихе, жваве, діяльне. Ці простору поглиблюють знання про екологічний простір, формуючи при цьому активність, самостійність і суб'єктну позицію кожної дитини. Створення на подвірі

2. Включення в освітній процес екологічних занять, ігор, казок, ситуацій допоможе вихователям сформувати екологічну вихованість дошкільників. Педагоги можуть використовувати різноманітні методи і прийоми протягом дня і збагачувати компонентами екологічного простору в педагогічному процесі в закладі дошкільної освіти. Така умова передбачає проведення занять доброти, екологічних конкурсів і марафонів, екологічних екскурсій, вікторин; створення на базі дошкільного закладу екологічних гуртків, екологічних музеїв, виставок, експозицій, екологічних агітбригад; організацію днів екологічної творчості, тренінгів, свят і фестивалів. Все це буде сприяти розширенню можливостей впливу простору на розвиток індивідуальності кожної дитини, його типу особистості, важливих особистісних якостей.

3. Для збагачення зон екологічного простору, необхідно залучити дітей, батьків та інших соціальних партнерів (екологи, краєзнавці, громадські

організації), в посилюючій для них формі, для оформлення екологічного простору в закладі дошкільної освіти.

Слід зазначити, що груповий куточок природи в здо може виконувати соціокультурну, інтелектуально - пізнавальну і естетичну функції. Групові куточки природи в кожній віковій групі модернізувати з урахуванням принципу зонування, тобто виділити:

- зону трудової діяльності, де помістити обладнання для трудової діяльності (лопатки, обробні дошки, лійки, ящики для посадки рослин і ін.), виділити місце для трудових операцій (організувати невеликі висувні столи, на яких буде розташовуватися обладнання для трудової діяльності);

- зону моделювання, де будуть розташовуватися об'ємні моделі планет (глобус і ін.), карти, моделі та макети основних природних ландшафтів (Пустельний, гірський, степовий і т.д.), календар погоди;

Предметом особливої уваги є збагачення екологічних зон, розташованих на території закладу дошкільної освіти. Особливою практичною спрямованістю для дітей є створення сюжетного і аптекарського городу. Сюжетний овочевий город відрізняється незвичайним розташуванням грядок, зав'язаних в певний сюжет або фігуру.

Так само для кожної вікової групи відводиться своє місце під аптекарський город (з лікарськими травами) - ділянка землі, на якому висаджують різноманітні лікарські рослини (конвалія, календула, м'ята ,подорожник). Також аптекарський город може служити і для організації і проведення різних видів спостережень, трудової діяльності в природі, дослідницької діяльності дітей.

На території дошкільного закладу рекомендовано оформлення екологічної стежки - елемент екологічного простору, освітній спеціально обладнаний маршрут на природі. Екологічна стежка повинна включати в себе спеціально створені елементи екологічного простору, такі як:

- пташине містечко - спеціально відібране місце на території екологічної стежки для підгодівлі птахів, організації спостережень за ними;

- ділянку фітонцидні рослин спеціально відведене місце для посадки відповідних рослин, що володіють фітонцидами.

Для підвищення рівня інтерактивності екологічної розвиваючої середовища необхідно розробити:

- віртуальні екскурсії (наприклад: «Заповідники Херсонщини», «Природа рідного краю», «Червона книга України області» та ін.);

- екологічні маршрути по екологічній стежці дошкільного закладу, м Херсон, Херсонська область, Україна і т.д .;

- виготовити інтерактивні дидактичні ігри, що дозволяють уточнити зміст впливу елементів екологічного простору на дитячий колектив («Юні дослідники», «Пошук сліду» і т.д.);

- використовувати навчальні екологічно комп'ютерні ігри, презентації, відеофільми для дітей, батьків і педагогів.

Відеофільми можуть бути динамічними (ігрові фільми, мультфільми) або статичними (діафільми, презентації). При цьому всі типи відео можуть бути як інтерактивними, так і не інтерактивними, тобто передбачувати або не передбачати віртуальну взаємодію з глядачами. За змісту всі відеоматеріали можна розділити на навчальні відео і не навчальні (організація культурного дозвілля дітей).

Проведена організація інтерактивного екологічного простору сприяє реалізації компонентів середовищного підходу, відповідно до цілями і завданнями на даному етапі роботи.

3.3. Аналіз ефективності експериментальної роботи по створенню екологічного простору на засадах сталого розвитку в закладі дошкільної освіти

Реалізація експерименту зі створення екологічного простору сприятиме екологічному розвитку дошкільників, екологічної вихованості, в цілому вирішення завдань екологічної освіти, розвитку професійної компетентності педагогів і підвищенню інтересу батьків та громадських організації до проблем закладів дошкільної освіти

По відношенню до педагога це буде виражено: в прагненні до саморозвитку на основі екологічного, морального та особистісного ставлення до природи; прагненні до професійного зростання і творчої активності, ступеня задоволення своєю працею.

По відношенню до дитини це буде виражатися в наступному: підвищення рівня екологічної вихованості, розвитку суб'єктної позиції, самостійності; підвищенні самооцінки, пізнавальної активності.

По відношенню до батьків і громадських організацій- це вираженно у більш уважному відношенні до екологічного середовища та наявності проблем із взаємодією закладом дшкільної освіти.Та початку інвестування в екологічне середовще здо.

Ефективність експерименту відображає відповідність цілей і інтересів учасників проекту (дітей, педагогічного колективу, батьків громад). У зв'язку з цим необхідно оцінювати не тільки ефективність проекту, а й ефективність діяльності кожного учасника проекту.

Ефективність визначається з метою перевірки реалізації проекту і зацікавленості в ньому всіх його учасників, включаючи при цьому ефективність: участі в організації та розробці проекту (поліпшується асортимент і якість послуг, що надаються);

- участі педагогів в проекті (підвищується рівень кваліфікації педагогів і підвищується інтерес до здійснення проектної діяльності);

- інвестування в проект (підвищується конкурентоспроможність і імідж дошкільного навчального закладу).

Отже, аналіз результатів анкетування педагогічного колективу, батьків та громад показав, що усі головні герої нашого есперименту не мають достатніх уявлень про «створення екологічного простору» .

Проаналізувавши стан кожного компонента на першому етапі експерменту стану екологічного простору в приміщенні і на території дошкільного дошкільного закладу відповідно до рівнями: «відповідає»; «Відповідає частково»; "не відповідає".закладу. Як показники оцінки виступили зони екологічної розвиваючого середовища, виділені в нашій роботі. Так само ми розподілили всі екологічні зони

Після впровадження у роботу адаптивної методики робимо висновок,що вихователі мали велику мотивацію щодо поясненн дітям про явищами природи, виявляли інтерес до адаптованної під них методики пояснення, та мали змогу проводити оцінку та аналіз власної педагогічної діяльності.

Тому, порівнюючи , можемо зробити виснвок що зміни у формувальному етап відбулися, як в контрольній так і в експерементальній групі вибірково.

Аналіз та порівння змін, які відбулися у кожній групі дає змогу припускати що зміни сталися внаслідок проведення педагогічного ексерименту на формувальному етапі. Бачимо, що показники кожного маркеру змінилися. На прикінці проведення експерименту у дошкільників виявились певні знання та мотиация щодо екологічної освіти, а саме створення екологічної середи.

Зазначимо, що перший маркер-діяльність вихователів дитячого закладу збільшився з позначки 5 до означки 6 в контрольні групі, а в експеремнальній з 4 до 8.

Другий маркер, партнерська взаємодія в контрольній групі залишився на одній позначці-4, а в експереминтальній виріс з 5 до 8.

Щодо покаників третього маркеру, а це спільна робота закладу дошкільної освіти с громадськими організаціями-показник з 1 виріс до 4. Ми робимо висновок ,що це добрий результат.

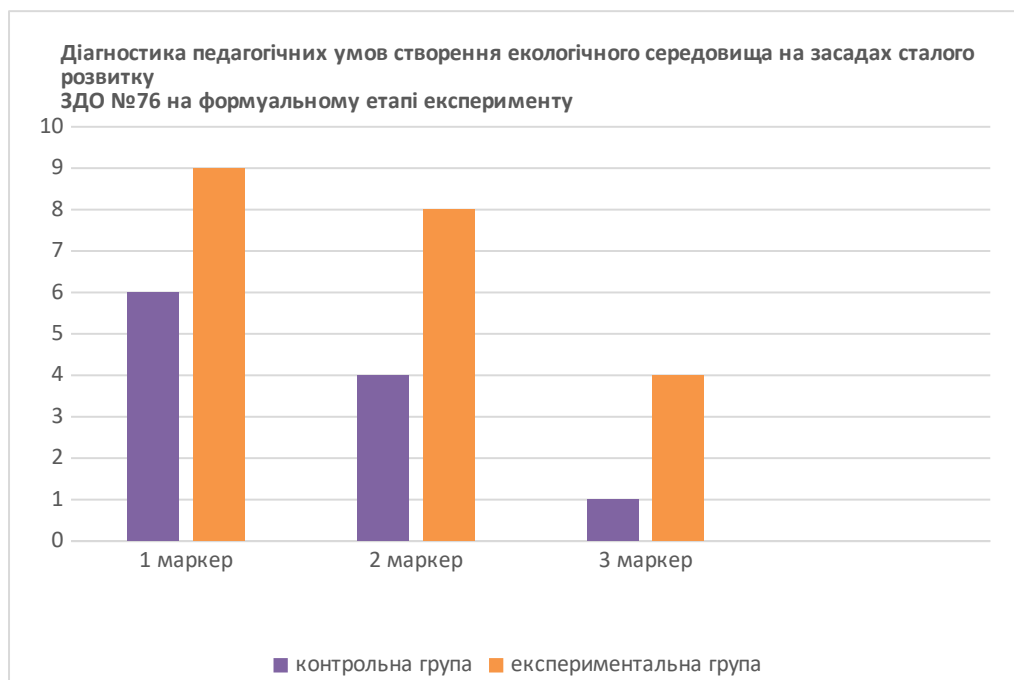

Рис.3.3. Діагностика педагогічних умов створення екологічного середовища на засадах сталого розвитку .

Метою дослідження стало створення умов, які забезпечують вирішення задач екологічної освіти дітей дошкільного віку. Завданнями проекту виступили: створення нових і збагачення традиційних елементів екологічного простору дошкільного закладу; забезпечення інтерактивності екологічного простору, що сприяє підвищенню рівня екологічної вихованості дітей дошкільного віку. Узагальнюючи результати дослідження, можна констатувати той факт, що гіпотезу підтвердили.

ВИСНОВКИ

Теоретичне вивчення проблеми екологічної освіти дошкільнят в інтересах сталого розвитку дозволяє сформулювати ряд висновків. По перше, цей процес повинен бути спрямований на формування у дітей цілісної картини світу, первинних навичок екологосообразного поведінки, а також виховання емоційно-ціннісного суб'єктивного ставлення до світу природи і оточуючим людям. По-друге, екологічна освіта дошкільників в інтересах сталого розвитку слід реалізовувати з урахуванням принципів регіоналізму та інтеграції, які відображають концептуальну сутність цього процесу.

Необхідною умовою екологічної освіти дошкільників є створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти у патнескій взаємодії бабків, вихователів та адміністрації :

Второю умовою є спільна діяльність колективу закладу з громадськими організаціями.

1. Екологічний простір - це умовне поняття, яким позначаються спеціальні місця в закладі дошкільної освіти, де групуються природні об'єкти окремо, і які можна використовувати у навчанні процес екологічного виховання дітей.

В наукових дослідженнях доводилося, що головним об'єктом впливу вихователя повинні бути саме умови, в яких він існує- простір, оточення, міжособистісні відносини, діяльність, а не сама дитина, не його риси (якості) і навіть не його поведінка, а умови.

Багатогранність розвиваючого середовища дошкільного навчального закладу, складність і різноманіття протікають в ній процесів зумовлюють виділення всередині неї предметної та просторової складових.[16]

Ідеї дошкільної освіти для сталого розвитку в останні роки стали основою модернізації дошкільної освіти в багатьох країнах світу. Вони успішно реалізуються і в багатьох дошкільних установах, однак цей процес потребує підтримки на офіційному рівні, так як в даний час освіту для

сталого розвитку в документах Міністерства освіти поки що не знайшло відображення. У той же час багато педагогів дошкільних установ в регіонах успішно вирішують завдання освіти для сталого розвитку.

3. Особливостями характеристики створення екологічного простору дошкільників є безпосередній контакт дитини з об'єктами природи, "живе" спілкування з природою і тваринами, спостереження і практична діяльність догляду за ними, осмислення побаченого в процесі обговорення.

Обладнання екологічного простору визначається специфічністю і відрізняється від інших тим, що поряд з різноманітними обладнанням в ньому створюються умови для спостереження, дослідів, демонстрації живих об'єктів природи (рослин і тварин), роботи по виготовленню моделей, в тому числі і проектування на комп'ютері, рольової гри під час занять. Основним напрямом діяльності дітей у куточку живої природи є проведення систематичних спостережень за ростом і розвитком тварин і рослин, проведення різноманітних дослідів згідно з навчально-виховними програмами (плануванням) та організації дослідницької діяльності дошкільнят.

Зміст екологічного середовища має два аспекти: передачу екологічних знань та їх трансформації в відношення до природи. Знання - це обов'язковий компонент процесу формування екологічної культури, а ставлення - його продукт. Екологічні знання сприяють розвитку екологічної свідомості. Біоцентристи ставлять в центр уваги природу, а людини, як її складову частину як. Тільки знання про природу, дає можливість людині правильно контактувати з нею і жити за його законами. Екологічна культура формується в усвідомлено-правильне ставлення до природного світу у всьому його різноманітті. Це, безпосередньо, і ставлення до себе, як складеному ланці природи.

Основна умова в рішенні задач екологічної освіти представлено організацією екологічного простору. Простір навколо дитини впливає на

формування екологічного мислення. Екологічний простір повинен бути розвиваючою основою це забезпечить прогрес в самостійної дитячої діяльності

Різноманітність екологічного простору, яке оточує дітей, допомагає використовувати в роботі найрізноманітніші методи: тривалі спостереження за посадками в групі і на ділянці, ознайомлення з екосистемами парку, з пристосованістю тварин до середовища проживання, включення ігрових навчальних ситуацій в заняття, екскурсію, роботу з календарями.В

Велике значення в екологічному вихованні дошкільнят має навколишнє середовище на ділянці дитячого садка. У процесі роботи з дітьми помічено, що вони в ході конкретних спостережень легко можуть встановити зв'язки між різними природними явищами.

4. Розглянуті нами педагогічні умови організації екологічного середовища в дошкільному закладі. Необхідною умовою екологічної освіти дошкільників є створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти у партнерській взаємодії батьків, вихователів та адміністрації. Плідна спільна діяльність педагогічного колективу закладу з громадськими організаціями. А також вважаємо, що мотивація всіх учасників освітнього процесу для організації екологічного середовища на засадах сталого розвитку, являються головними педагогічними чинниками для створення екологічного середовища. А також необхідне вдосконалення і оновлення змісту екологічної освіти в дошкільних установах за допомогою впровадження інноваційних програм в педагогічний процес; впровадження спільних форм роботи з батьками в педагогічний процес (екологічні акції, експедиції, суботники, свята та ін.); систематичне підвищення кваліфікації педагогічного персоналу (оволодіння методами екологічної освіти, вдосконалення екологічної пропаганди серед батьків); впровадження нових форм і методів екологічної роботи з дітьми.

Потібно зазначити, що основними **організаційно-педагогічними умовами** створення осередку природи на засадах сталого розвитку дошкільному закладі вважаємо такі:

1. Забезпечення принципів організації розвивального середовища при ознайомленні дітей з довкіллям (безпечність, раціональність, динамічність, активність, комфортність кожної дитини, позитивно-емоційне навантаження).

2. Врахування вікових, пізнавальних можливостей дітей у процесі екологічного виховання.

3. Планування організації різноманітної діяльності дітей, відповідно до сезонних змін в природі (актуальні та доступні для розвитку дитини проблемні ситуації).

4. Можливість вільного вибору оптимальних форм, методів роботи та організації різноманітних видів діяльності з дітьми в осередку природи.

Таким чином, створення екологічного середовища в закладі дошкільної освіти має велике значення для екологічної освіти дошкільнят, а саме для формування уявлень природою в будь-яких формах починаючи з самого простого догляду за мешканцями куточка природи і закінчуючи природоохоронними акціями. Засвоєння цих зв'язків і залежностей сприяє формування ставлення дітей до праці; працю стає осмисленим і цілеспрямованим., знань і умінь, і розвитку психологічних процесів, звичок і вчинків, так як створює умови для раціонального використання різних методів при організації процесу взаємодії дитини з навколишнім його природою на засадах сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Ранній розвиток дитини у сутнісному поданні: доповідь Другий Всеукраїнський форум «Ранній розвиток дитини – право кожного», Київ, 8-9 червня 2018 р. / Національна академія педагогічних наук: Інститут проблем виховання.
2. Богініч О. Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку / О. Л. Богініч / Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Вип. XVII–XVIII – Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2008.
3. Взаємодія дитячого садка і сім'ї з питань екологічного виховання // Дитячий садок. – 2004. – № 25 – 26
4. Вашак О. О. Екологічне виховання дошкільників на засадах етнопедагогіки: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.01010101 – «Дошкільна освіта», вихователів, методистів та завідувачів дошкільних навчальних закладів. – Полтава, 2009.
5. Взаємодія дитячого садка і сім'ї з питань екологічного виховання // Дитячий садок. – 2004. – № 25 – 26.
6. Гавриш Н., Саприкіна О. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку. Навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів за заг. ред. О. Пометун. – Дніпропетровськ: Ліра, 2014.
7. Глухова Н. Є. Гамаюнова І. Г. та ін. У злагоді з природою (освітньо-виховна робота на екологічній стежині в дошкільному навчальному закладі) Методичні рекомендації для вихователів дошкільних навчальних закладів. – К.: 2006.
8. Горопаха Н. М. Екологізація розвивального середовища дошкільного закладу [Текст] / Н. М. Горопаха // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 65.
9. Глухова Н. Емоційне спілкування дитини з природою як умова творчого осягнення світу // Дошкільне виховання – 2008. – №10.

10. Грицишина Т. Маленькі туристи. Краєзнавство, туризм у ДНЗ Упорядник Т. Вороніна. – К.: Редакція загально педагогічної газети, 2004.
11. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. Беленька Г.В., Т. С. Науменко, О. А. Половіна. – К.: Генеза, 2013 (репозиторій).
12. Екологічне виховання / за ред. І. В. Воронюк. – Херсон: РПО 2011.
13. . Застело А. О. Екологізація освітньої взаємодії / А. О. Застело // «Періодичне видання» Вісник Одеського національного університету. Психологія. – 2012.
14. Кононко О. Л. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні [текст]: Наук.-метод. посіб. / Наук.ред. О.Л. Кононко. – К.: Ред.журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243с.
15. Кононко О. Л. Формуємо у старших дошкільників цілісне світобачення [текст]: навчально-методичний посібник / Авт. кол-в: Кононко О. Л., Луценко В. О., Нечай С. П., Плохій З. П., Сидельникова О. Д., Старченко В. А., Терещенко О. П., Шелестова Л. В., Якименко Л. Ю. – К.: «Імекс-ЛТД».
16. Крутій К. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини.
17. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» / Л. В. Калуська. – Тернопіль: Мандрівець, 2014.
18. Лисенко Н. В. Еко-око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник / Н. В. Лисенко – К.: Видавничий дім «Слово», 2015.
19. 16.Лисенко Н. В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку / Н. В. Лисенко. – К. : Освіта, 1993. – 142 с.

20. Лохвицька Л. Розвивальне предметне середовище в дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Л. Лохвицька. – К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 80 с.
21. Маршицька В. В. Екологічні проекти / В. В. Маршицька // Дошкільне виховання. – 2001. – № 5. – С. 14-16.
22. Маршицька В. В. Сутнісні характеристики екологічної компетентності учнів початкової школи / В. В. Маршицька // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : [зб. наук. праць]. – Київ, 2005.
23. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку “Я у світі” / О. Л. Кононко, З. П. Плохій, А. М. Гончаренко. – К. : Світич, 2009. – 208 с.
24. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років “Дитина” / [авт. кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богініч та ін.. ; наук. кер. проекту В. О. Огнев’юк ; наук. ред.: Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко]. – 3-тє вид., доопрац. та допов. – К. : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 400 с.
25. Науменко Т. Формування природничо-екологічної компетентності дошкільників засобами авторської казки / Т. Науменко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 7. – С. 25-33.
26. Павлюк С. Ю. Мандруємо екологічною стежиною: дослідницько-експериментальна діяльність дітей дошкільного віку в природі / авт.-упоряд.: С. Ю. Павлюк, Л. С. Русан, Г. І Колосінська. – Тернопіль: Мандрівець, 2014.
27. Плохій З. П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) [Текст]: монографія / З. П. Плохій ; Ін-т пробл. виховання НАПН України. – К.: Персонал, 2010.
28. Половіна О. До проблеми спілкування дітей та дорослих: забезпечення екології дитинства. / О. Половіна. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного

університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та інші. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2012. – Випуск 42. – Ч.1. (репозиторій).

29. .Пометун О. І. Освіта для стійкого розвитку – інновація ХХІ століття. – С. 12–17.

30. .Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидав, 2004.

31. .Половіна О. А. Формування у старших дошкільників естетичного ставлення до природи в процесі ознайомлення з пейзажним живописом. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології: Монографія / [Г. В. Беленька, Н. М. Голота, А. М. Гончаренко та ін.]; за ред. І. І. Загарницької. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009 (репозиторій).

32. . Природа рідного міста (екологічний путівник дошколярика). / Упорядники Глухова Н. Є., Гончаренко А. М. – К.: ТОВ «Агентство», 2011.

33. Основи екологічного виховання в ДНЗ / За заг. ред. О. В. Рідкоус. – Херсон: РПО, 2010.

34. . Положення про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів (затверджено наказом МОН України №456 від 09.08.2002 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0715-02>

35. . Присяжнюк Л. А. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою: інвайроментальний вимір / Л. А. Присяжнюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (м. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 01-02 квітня 2015 р.) / за ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. – С. 231-235.

36. . Пустовіт Н. А. Формування екологічної компетентності школярів: наук.-метод. посібник / Н. А. Пустовіт, О. Л. Пруцакова, Л. Д. Руденко, О. О. Колонькова. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 64 с.
37. . Роганова М. В. Формування у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до природи засобами мистецтв : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08 “Дошкільна педагогіка” / М. В. Роганова. – К., 2001. – 20 с.
38. . Рыжова Н. А. Развивающая среда дошкольных учреждений / Н.А.Рыжова. – М. : Линка-Пресс, 2003. – 191 с.
39. . Рыжова Н.А. Экологическое образование в детском саду / Н. А. Рыжова – М. : Карапуз, 2001. – 432 с.
40. . Седова Л. Н. Становление творческой личности в условиях развивающей среды / Л. Н. Седова // Проблемы образования : теория и практика. – 1999. – № 1. – С. 23-32.
41. . Соцька О. Від знань та емоцій до екологодоцільної поведінки / О. Соцька // Дошкільне виховання. – 2014. – № 11. – С. 24-27.
42. . Тарасенко Г. Щоб серце відгукнулось на красу : середовищний підхід до організації освітнього процесу / Галина Тарасенко Дошкільне виховання. – 2015. – № 6.
43. .Яришева Н. Ф. Екологічне виховання дошкільників : посібник для вихователів Н. Ф. Яришева. – К., 2001

ДОДАТОК А

На Урок
освітній проект
ТОВ «На Урок»
ЄДРПОУ 41991148

СВІДОЦТВО

№ В347-1501400

підтверджує, що
Тарнавська Валерія

дистанційно підвищив (-ла) кваліфікацію під час
вебінару «Визначення Цілей сталого розвитку в
діяльності закладів загальної середньої освіти»

за напрямками «Наскрізнi навички», «Робота закладу
освіти», «Практичні прийоми»
(тривалість 2 години / 0,06 кредиту ЄКТС)

та набув (-ла) таких компетентностей, передбачених
стандартами освіти: професійні, інноваційність,
навчання впродовж життя

веб-адреса сторінки вебінару:
<https://naurok.com.ua/webinar/link/347>

Автор вебінару:
Пархоменко Олена

Директор ТОВ «На Урок»
Перепелиця Д.О.
16.09.2020

QR-код для перевірки свідоцтва

Свідоцтво відповідає вимогам постанови КМУ від 21.08.2019 №800
зі змінами, внесеними згідно з постановою КМ №1133 від 27.12.2019

ДОДАТОК Б

Конспекти заходів на формуючому етапі

Консультація «Екологічна освіта сьогоднішнього дитини»

Мета: підвищення компетентності батьків в питаннях екологічної освіти старших дошкільників.

Завдання:

- розкрити поняття «екологічна освіта»;
- донести до батьків значимість екологічної освіти для особистісного розвитку старших дошкільників.
- розглянути деякі засоби екологічної освіти старших дошкільників.

На сьогоднішній день, на тлі напруженої екологічної обстановки в нашій країні і в світі, на перші місця висувається проблема екологічної освіти дітей, тому що саме в дошкільному віці закладається моральне ставлення людини до оточуючого. У дошкільному віці дитина дуже сприйнятливий до інформації про тваринний і рослинний світ, що дозволяє говорити про важливість даного періоду для екологічної освіти дитини.

Мета- екологічної освіти дітей дошкільного віку – виховання початкових форм екологічної культури, розуміння елементарних взаємозв'язків в природі, вироблення первинних практичних навичок гуманно-творчого та емоційно-чуттєвого взаємодії з природними об'єктами найближчого оточення.

Вченими виділяються певні показники рівнів екологічної освіченості дошкільнят:

Екологічна свідомість регулює, спрямовує і контролює поведінку і діяльність дитини в природі, робить екологічне ставлення усвідомленим.

Співчувати - значить розуміти почуття іншої, переживати те, що переживає він.

Екологічна освіта передбачає навчання бережного ставлення людини до навколишнього світу і вдосконалення внутрішнього світу самої людини.

Крім того, екологічна освіта найкращим чином впливає на пізнавальну активність дошкільника. Величезний обсяг багатосторонніх знань, дослідницька, експериментальна діяльність, все це сприяє пізнавальному, інтелектуальному розвитку дошкільника. В системі екологічної освіти передбачається трудова діяльність, що є важливим гідністю екологічної освіти.

Засобами екологічної освіти в сім'ї можуть стати: спостереження (за природними явищами, тваринами, ознаками пір року), різні дидактичні гри, засоби ІКТ (підготовлені разом з дитиною презентації, перегляд CD дисків на екологічні теми, екологічні ігри ПК).

Рекомендації, щодо покращення екологічного середовища

Створення метеологічної станції

Метеостанція виконана компактно на спеціально побудованій території парку, майданчику, що дозволяє дітям у доступній формі, самостійно або за допомогою вихователя вести спостереження за зміною параметрів погоди, а також спостерігати і оцінювати зміни зовнішнього вигляду оточуючих майданчик об'єктів парку в залежності від пори року.

Метеостанція забезпечує можливість проведення практичних робіт, систематичних спостережень за погодою, сезонними явищами навколишньому середовищу. Діти отримують можливість визначати погоду з допомогою спеціального обладнання, що викликає у них великий інтерес.

Мета: навчати дітей елементарного прогнозування стану погоди завдання:

1. навчати дітей зняття показань приладів;
2. надання дітям можливості проведення порівняння приладів між собою;
3. вивчення дітьми залежно показань приладів від пори року;
4. вчення дітьми взаємозв'язку показань приладів зі змінами в навколишньому середовищу;

5. забезпечення умов для проведення дітьми досліджень;
6. порашення знань про екологічний простір дітей.

Мета створення еколого-дослідницького центру в ЗДО:

- знайомство дошкільнят з об'єктами живої і неживої природи;
- навчатння встановлювати взаємозв'язки в природі;
- проведення природоохоронні заходів;
- формування основ екологічної свідомості.

В груповій кімнаті рекомендується обладнати еколого-дослідницький центр, котрий складається із міні-лабораторії, центру води та піску,куточка експериментування. У центрі діти можуть більше дізнатися про властивості об'єктів природи. Еколого-дослідницький центр сприятиме розвитку в дітей пізнавальних якостей, підвищення інтересу о дослідницької діяльності та формуванню основ наукового світогляду.В лабораторії повинні бути створені всі умови для проведення дослідів, спостережень за об'єктами живої та неживої природи та має бути все необхідне обладнання для проведення дослідів та експериментальної діяльності: лупи, мікроскопи, пробірки, тобто всі безпечні матеріали, за допомогою яких діти шляхом проведення дослідницької діяльності пізнають таємниці живої та неживої природи.

Лабораторія новий елемент розвиваючого предметного середовища. Вона створюється для розвитку у дітей пізнавального інтересу, інтересу до дослідницької діяльності та сприяє формуванню наукового світогляду. У той же час лабораторія - це база для специфічної ігрової діяльності дитини (робота в лабораторії припускає перетворення дітей на «учених», які проводять досліди, експерименти, спостереження). Виділення під лабораторію невеликого окремого приміщення дозволяє дитині проводити різноманітну дослідницьку діяльність, у тому числі і самостійну. Умови в приміщенні групи ускладнюють такий вид дитячої діяльності в силу поставлених педагогом обмежень: не можна проливати воду, розсипати пісок, глину на столі, на підлозі тощо.

Оформлення лабораторії не вимагає великих додаткових витрат. Як устаткування, матеріалів для проведення дослідів використовуються вторинні матеріали. Виділення окремого приміщення для лабораторії сприяє підвищенню інтересу дітей до дослідницької роботи. Дошкільнята з величезним нетерпінням чекають занять в лабораторії, куточку експериментування.

***Експеримент** - один з основних методів наукового дослідження - вивчення, дослідження природніх явищ і процесів у природі, шляхом їх відтворення, моделювання в штучних або природних умовах.*

***Дослід** - відтворення якого-небудь явища або спостереження за новим природнім явищем у певних умовах з метою вивчення, дослідження особливостей.*

Технології дитячого експериментування вихователі повинні використовувати у всіх видах дитячої діяльності. Основою роботи є заняття комплексного типу, на яких велику увагу слід надавати розв'язанню проблемних завдань як-от: «Як ви вважаєте, чому...», «Як довести що...», «Що вийде, якщо» тощо. Це дає дітям можливість краще зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки у довшій.

Орієнтовна тематика дослідницько – експериментальних проектів:

- властивості води, повітря, вогню, піску, землі, каміння;
- комахи в природі;
- умови для життя рослин;
- тварини дитячого садка;
- акваріум і його підводний світ;
- птахи нашого краю, зимуючі птахи;
- наші зелені друзі;
- аптека на підвіконні; город на вікні;

- еко-світ дитячого садка.

Рекомендації щодо організації дослідів в еколого дослідницькому центрі із дошкільниками

Зосередження уваги педагогів і батьків на поєднанні різних способів подачі дітям знань про природу, формуванні у них практичних умінь і навичок взаємодії з нею, вихованні бережливого ставлення до природного довкілля в організованій і самостійній діяльності сприяє розвитку пізнавальної активності та екологічної культури дошкільника. Дієвим засобом такого освітнього впливу є дитяча пошуково-дослідницька діяльність. Природознавчі дослідження є одночасно продуктом і процесом діяльності. Як продукт вони являють собою організований обсяг знань про фізичний і природний світ, а як процес — спостереження та експериментування. Дуже важливо, щоб діти брали участь у процесі дослідження природи, оскільки ті вміння, які вони розвинули у собі, будуть переноситися в процес освоєння інших сфер життєдіяльності й стануть в нагоді впродовж усього життя. До цих умінь належать, зокрема, вміння спостерігати, порівнювати, класифікувати, описувати, передбачати, вимірювати.

Етапи еколого-дослідницької діяльності дошкільників:

Перший етап — підготовка до пошукової діяльності в еколого-дослідницькому центрі. Він має бути спрямований на виявлення знань дітей про певні об'єкти та природні явища, створення атмосфери зацікавленості. Цьому сприятимуть доречно поставлені у вступній бесіді запитання, цікава розповідь дорослого.

Другий етап — початок дослідження. Він розпочинається із висунування припущень. Маючи необхідні знання, діти можуть самі висувати припущення у вигляді певних висловлювань. Правильність чи неправильність припущення слід потім підтвердити або спростувати дослідом. Після цього дослід має обговорюватися. Всі умови в перебігові обговорення повинні бути однакові,

окрім якоїсь одної. Це необхідно для того, щоб забезпечити чистоту експерименту.

Третій етап — проведення досліду, перевірка припущення та подальший обмін думками. Результати дослідів порівнюються. Вихователь має логічно правильно продумати свої дії та участь дітей у логічній послідовності, визначивши послідовність виконання досліду, способи поетапної фіксації результатів, основні й допоміжні засоби, матеріали.

Четвертий етап — заключний, на якому відбувається обговорення результатів досліду. Тут робляться певні висновки, якими початкові припущення підтверджуються або спростовуються. Слід пам'ятати, що нові знання як результат самостійного «відкриття» дітей, мають базуватись на знаннях, попередньо нею засвоєних. Планування дослідницької роботи повинно повністю підпорядковуватись єдиній меті — обґрунтованому переходу абстрактних теоретичних уявлень через унаочнення на рівень узагальнених, систематизованих, обґрунтованих знань. Залежно від обсягу та складності організації і проведення дослід може бути як цілим заняттям на ознайомлення з природою, так і його компонентом. Нескладні дослід можуть проводитися також під час екскурсій у природу, прогулянок, цільових прогулянок, праці в природі як продовження спостереження із раніше проведеного в еколого-дослідницькому центрі, так і з метою закріплення, узагальнення і систематизації знань дітей дошкільного віку про природні явища світу.

Устаткування дитячої метеостанції:

Барометр - прилад для вимірювання атмосферного тиску, зміна якого віщує зміну погоди.

Термометр використовується для вимірювання температури повітря.

Флюгер - прилад для визначення напрямку і сили вітру.

Дощомір - служить для вимірювання кількості опадів.

Снігомер - прилад для вимірювання глибини снігового покриву

Компас - прилад для визначення сторін світу (орієнтування на місцевості)

Сонячний годинник - дозволяють дітям вчитися визначати час за сонцем

Результати спостережень фіксуються дітьми в групових календарях природи і погоди.

За допомогою флюгера і його обертової стрілки по опорній осі вам вдасться спостерігати за напрямком вітру. А завдяки вказівникам сторін світу, ви зможете дізнатися, в якому напрямку дує вітер. Також, використовуємо спеціальний дощомір, що має певну ємність з вимірювальною шкалою, дітки зможуть вимірювати кількість опадів.

Вітряний рукав допоможе дітям розібратися і точно визначати сторони світу, завдяки подуву вітру.

Компас навчить їх орієнтуватися на місцевості і також визначати, де знаходяться північ, південь, захід і схід.

Найважливіший і потрібний вимірювач погодних умов - термометр. Саме за допомогою цього приладу діти зможуть визначати температуру повітря в навколишньому середовищі.

А вертушки стануть не тільки корисним приладом для визначення напрямку вітру і його сили, а й порадуять дітей. Адже головне в цьому процесі навчати дітей не в суворій атмосфері, а використовувати нотки гумору і веселощів. Тоді і навчання буде легким, і дітям буде подобатися весь процес.

Головне всі прилади розмістити в певній послідовності і надати їм гарне оформлення. Тоді, маючи таку метеостанцію в дитячому саду, дітки будуть з великим задоволенням приходити кожен день в садок, щоб зняти показання з приладів.

В оформленні метеостанції використовують стенд, на якому наочно відображені погодні умови: дощ, сніг, сонце, вітер, хмарно. Діти після оцінки погодних умов відзначають на стенді потрібні показники. Такий стенд можна

зробити своїми руками або придбати в спеціалізованому магазині. Стенд допоможе організувати простір - він стане основою для вашої метеостанції, а вже поруч з ним розмішувати термометр, дощомір й інші прилади.

Конспект по пошуково-дослідницької діяльності в молодшій групі «Вітер по морю гуляє»

Мета: Виявити повітря в навколишньому просторі, звернути увагу на властивості повітря: прозорий, невидимий, легкий.

Матеріал: Басейн з водою, модель судна, поліетиленовий пакет, трубочки для коктейлю, ємність з водою, ігровий персонаж Екоша.

Хід спільної діяльності

Вих-ль: Діти згадаємо, як ми з вами виявили повітря в навколишньому просторі? Правильно, а ще познайомилися з тим, що всередині людини є повітря. Назвіть, які властивості повітря ви вже знаєте? Яке повітря? Вірно, він - прозорий, невидимий, легкий.

Все згадали, молодці дітки!

Фізкульт хвилинка

Вітер дує нам в обличчя,
Захиталося деревце,
Вітерець все тихше, тихше,
Деревце все нижче, нижче.

(Діти виконують рухи під музику, після фізминутки сідають на стільчики).
(Лунає стук у двері).

Вих-ль: Хто це там? (З'являється Екоша).

Екоша: Доброго дня, діти! (Діти вітаються).

Нарешті я добрався до вас!

Мої друзі живуть за річкою на іншому березі. Погода була безвітряна, і я ніяк не міг перебратися. Але сьогодні подув вітер - і ось я тут, у вас!

Вих-ль: Екоша, а причому тут вітер?

Екоша: Ну як же, адже це він підштовхує мій кораблик.

Вих-ль: Як, же вітер підштовхує?

Екоша: Ходімо до нашого басейну, самі побачите, я вам покажу і поясню. Вам потрібно взяти ось ці маленькі вітрильники. (Діти беруть вітрильники і підходять до басейну з водою).

Екоша: (Звертається до дітей).

Поставте свої вітрильники на воду, а тепер подмімо на їх вітрила. Ось бачите, попливли! Діти, ви здогадалися, звідки взявся вітер? (Відповіді дітей). Так, правильно, це повітря, який ми видихнули. Якщо набрати повітря побільше і сильно його видихнути, направляючи його струмінь на вітрило, то кораблик попливе швидше.

(Діти самостійно запускають свої човники).

Екоша: А давайте проведемо змагання? (Діти погоджуються).

Проводиться гра «Чия човник допливе швидше?» (В парах).

Екоша хвалить всіх дітей за їхні старання.

Вих-ль: Отже, що ми з вами дізналися? (Відповіді дітей). Вірно, виявили повітря всередині людини. З'ясували, що повітря може підштовхувати легкі предмети, якщо направляти струмінь повітря безпосередньо на предмет.

Екоша: Добре у вас діти, але мене чекають мої друзі. До нової зустрічі! До побачення!

Діти: До побачення, Екоша! Приходь до нас ще!

ВИКТОРИНА: «ЗНАЄШ ТИ ТВАРИН?» старша група

Мета: узагальнити знання дітей про живу природу, про тварин; завдання: розвивати мислення і кмітливість, інтерес до природи, тваринам; розвивати творчість; виховувати повагу один до одного, формувати почуття відповідальності за все живе, що нас оточує;

Устаткування: почесні грамоти, картинки із зображенням тварин, листи, картки з назвами тваринного, папір, ручка, емблеми.

Хід заходу:

Вихователь: Сьогодні ми поговоримо з вами про тварин. Тваринний світ багатий і різноманітний. Ми зустрічаємо наших улюблених звірів і птахів всюди. Сумно було б жити без них на нашій планеті. Дуже цікаво спостерігати за ними, дивишся на тварин і радієш їх існуванню. Наша екологічна вікторина називається «Чи знаєш ти тварин?». В ній беруть участь дві команди: «Еколог» та «Почемучки». Привітаємо їх.

Вихователь:

«Привітання учасників».

Горішок знань твердий, але все ж

Ми не звикли відступати.

Нам розколоти його допоможе

Гра, девіз якої:

«Хочу все про тварин знати».

- Наше журі (Зачитується склад журі)

1 тур «Розминка»

Вихователь:

- Без рук, без топора, побудована хатинка. (Гніздо)

- Днем спить, вночі літає, перехожих в лісі лякає. (Сова)

- Хто на ялинці, на суку, рахунок веде: ку-ку, ку-ку? (Зозуля)

- Чорний жилет, червоний берет.

Ніс, як сокира, хвіст, як упор. (Дятел)

2 тур. «Загадки».

Вихователь:

Нналовить мух

І в оду - плюх! (Жаба)

Туди-сюди ходжу.

Сам малий,
 А вантаж великий ношу. (Муравей)
 Ця маленька пташка
 Носить сіру сорочку,
 Підбирає швидко крихти
 І рятується від кішки. (Воробей)
 Господар лісової прокидається навесні,
 А взимку під хуртовинний виття
 Спить в хатинці сніговий. (Ведмідь)
 У пташник внадиться - чекай біди.
 Рудим хвостом замітає сліди. (Лисиця)
 Хто восени холодної
 Ходить похмурий і голодний? (Вовк)
 3 тур. «Загадкове тварина»

Вихователь: Діти, зверніть увагу на дошку, на ній зашифровані назви тварин відгадайте, що це за тварини

На дошці перед дітьми висять зашифровані назви тварин дітям пропонується їх розшифрувати.

(синиця), (вовк), (ведмідь), (горобець).

4 тур. «Конкурс капітанів»

Вихователь: А зараз конкурс для капітанів команди.

Капітан команди записує назви звірів, птахів, комах що складаються з 4 букв, команда йому допомагає.

5 тур «Поштова скринька»

Вихователь: Діти, сьогодні до нас в групу прийшли листи.

Вгадайте, хто їх написав?

1. Я спритна рухлива пташка.

Чи не відлітаю на зимівлю в теплі міста.

Гніздо своє влаштовую в дуплах дерев.

Яскраво - жовта грудка і живіт.

На голові чорна шапочка.

Харчуюся я павуками, комахами, насінням, салом.

Назвали мене за пісеньку «сіі- ці» або «ції - ції». (Синиця)

2. Пробігаю по доріжці

На коротких тонких ніжках.

Часто хвостиком трушу,

І під дахом живу. (Плиска)

3. Я невеликий звірок з великим пухнастим хвостиком.

На зиму вдягаю сіру шубку.

Гніздо строю в розвилках гілок або дуплах дерев.

До зими роблю припаси, харчуюся горіхами, грибами. (Білка)

Гра «Прилетіли птиці»

Вихователь: А зараз відпочинемо і пограємо в гру. Я буду називати тільки птахів, але якщо раптом помилюся і ви почуєте щось інше, то ляскаєте в долоні. починаємо:

Прилетіли птиці: голуби, синиці, мухи і стрижі ...

Прилетіли птиці: голуби, синиці, лелеки, ворони, галки, макарони.

Прилетіли птиці: голуби, куниці

Прилетіли птиці: голуби, синиці, страуси, чижі.

Прилетіли птиці: голуби, синиці, чайки, чижі, галки і стрижі, комарі, зозулі.

Прилетіли птиці: голуби, синиці, галки і стрижі, чайки, стрижі, лелеки, зозулі, сови - сплюшки, лебеді, шпаки ... Все ви молодці!

5 тур «Збери картинку»

Кожній команді пропонується картинка складається з розрізнених картинок і яку потрібно зібрати.

6 тур. «Пантоміма»

Капітани команди тягнуть картки із зображенням тварини

малюнком вниз, потім з командою вирішує, як буде показувати вбрання тварина.

7. Підведення підсумків.

Нагородження переможців

ДОДАТОК В
КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Тарнавська Валерія Вадимівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;

- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

05.11.2020

(дата)

Валерія

Тарнавська

(ім'я, прізвище)

(підпис)